

VYDŪNAS

TAURESNIO
ŽMONISKUMO
UZTEKĖJIMAS

VYDŪNAS

**TAURESNIO
ŽMONIŠKUMO UŽTEKĖJIMAS**
(Kada karų nebebus)

Dr. Vydūno bičiulių lešomis išleido
Lietuvių skautų brolijos vadija

DETMOLD

1948 m.

UDK 141.332
Vi46

ISBN 978-609-8158-09-0

Vydūno draugija

www.vydunodraugija.lt

2016 m.

Spausdino UAB „Print easy”
A. Juozapavičiaus 7N, LT-45251 Kaunas
Tiražas 1000 egz.

Pratarmė

Šią ypatingą knygą Vydūnas parašė prieš 70 metų, jau pasibaigus karui, kai iš Tilžės traukdamasis į Vokietijos gilumą ilgam įstrigo Eikfyre (Eickfier, dabar Brzezic). 1945 metų vasaros užrašuose jis trumpai užsimena, kad kaimo gatvė į rytus vis dar traukia šimtai vežimų su prisigrobtu turtu, genami galvijai, vežėjai sustoja dar šio to pasiplėšti. Bombos nebekrinta, bet gyvenimas nesaugus, visur griuvėsiai, vargas, skurdas, kančios. Tačiau Vydūnas, pats ne kartą patyręs žiaurų smurtą ir mirties pavojų, praradęs visą savo menką turtą, badaudamas ir paliegęs, nesiskundžia savo skaudžia patirtimi ir karo baisumais, o sunkiausiomis sąlygomis rašo apie taurėsnio žmoniškumo užtekėjimą.

Tokia ypatinga Vydūno vidinė laikysena sąlygota jo gyvos tikybos. Vydūnui žmogus yra dieviškos kilmės dvasia-siela, kuri reiškiasi veikimu regimajame pasaulyje. Ir žmonija neatsirado šiaip sau, atsitiktinai; ji kilus iš Didžiojo Slėpinio, ir jai skirta vykdyti Kūrybos uždavinį – iš tamsaus pažmoniškumo iškilti į taurųjį žmoniškumą iki paties dieviškumo. Tuo tikslu mums duota Žemė, suteiktos visos sąlygos gyvybei klestėti ir sąmoningumui skleistis; duoti ir šventraščiai, ir ateina žmonijos Mokytojai, kad paskatintų žmogų augti ir Kūrybai tarnauti. Tokį gražų ir prasmingą pasaulio vaizdą, jau anksčiau aprašytą kituose raštuose, Vydūnas primena ir šioje knygutėje.

Tačiau kol kas vis dar vyksta ir karai. Žudomi žmonės, griauinama jų kūryba, naikinama gyvybė. Stebėtina, kad kariaujantieji mano esą teisūs. Regis, sveiku protu to neįmanoma nei paaiškinti, nei pateisinti. Tačiau Vydūnas, amžių žvilgsniu giliai ir plačiai žvelgdamas į žmonijos gyvenimą kaip į slėpinį, daugiaplanį Kūrybos vyksmą, jame ir karams randa prasmingą vietą, ir atskleidžia jų giliausias priežastis.

Vydūno žodžiais, karai galimi todėl, kad *žmonių dauguma nenumano, kas žmogus iš tikrųjų yra, ką reiškia žmoniškumas*. Jie apie tai visai nepažįsto, o pasinėrę į daiktiškumą ir juslinį gyvenimą, praranda ir tikybę. Tiesa, gėris, meilė, išmintis nebėra svarbūs, netenka vertės dora, nyksta atjauta ir pagarba gyvybei, ir žmonės tampa *pribrendę atsidavimui naikinančioms Kūrybos galioms*. Žmonija dalyvauja Kūrybos vyksmuose ir ji

pati visa ką įneša į juos savo elgesiu – žmonės patys sukelia karus.

Bet ir tai prasminga. *Karų baisumai siekia lyg sustabdyti žmonių smukimą. Kūrybos galia jį skatina tam tikroms pastangoms arba stumia į skaudų likimą, kad subustų ir sukrustų esmiškosios žmoniškumo galios.* Karo siurbas labai reikšmingai paveikia žmones, žadina jų sąmonę, sąžinę, mąstymą. Iš nieko žmonės tiek daug neišmoksta, kiek iš vargų ir skausmų.

Žmonių smukimas, kaip ir kilimas, tęsiasi per ilgus laikus. Po šimtmečių nesantaikos ir karų, Europos šalys pagaliau išmoko pamoką ir dabar gyvena taikiai bendradarbiaudamos. Pirmojo pasaulio gaisro baisumai pažadino tautas siekti taikos ir vienybės, sukurta Tautų Lyga. Po antrojo karo ji tapo Jungtinėmis tautomis ir dabar jungia beveik visas pasaulio valstybes. Bet regis, jos dar neturi galios apsaugoti tautas nuo trečiojo gaisro. Tai šen, tai ten rusena ir net įsiliepsnoja karo židiniai. Atrodo, dar daug žmonių, netgi ištisos tautos ir gal visa žmonija, lieka *toli nuklydusi nuo žmoniškėjimo tako*, ir jai dar gali tekti skaudžiai kentėti.

Taika Žemėje įmanoma, jei žmonija taps vieninga. O tam būtina sąlyga yra taurusis žmoniškumas. Kiekvienas bent kiek šviesesnio sąmoningumo žmogus turėtų pasirūpinti jo auginimu. Tuo tikslu, praėjus septyniems dešimtmečiams šis trumpas žmoniškumo vadovėlis vėl išleidžiamas, kartu su Vydūnu tikintis, kad jis *bus raginimu gyvenimui prasmingai tvarkyti.*

Ši Vydūno knyga pasirodo trečią kartą (antrą kartą ji skelbta Minties leidyklos 1991 m. išleistame Vydūno Raštų 2 tome). Jos tekstas, kaip ir antrajame leidime, pateikiamas ne paties Vydūno, o šiuolaikine rašyba, tačiau nekeičiant pirmojo, autorinio, leidimo kalbos, išskyrus vieną kitą skyrybos, rašybos smulkmeną (pataisytos kai kurių žodžių galūnės, linksniai) ar aiškų su dabarties normomis besikertantį netaisyklingumą. Šiame leidime rečiau vartojami ar tarmiški žodžiai papildomai paaiškinti išnašose.

Už pagalbą atliekant šį kruopštų darbą leidėjų vardu dėkoju Danguolei Andrijauskaitei, Rūtai Suchodolskytei, Vaciuui Bagdonavičiui, Rimai Palijskaitei ir visiems kitiems, prisidėjusiems savo pastabomis bei patarimais.

Tomas Stanikas

Pastaba

Parašiau šį raštelį, buvęs priverstas pabūti Pameranės kaime Eikfier nuo 1945 m. balandžio mėn. 6 d. iki 1946 m. liepos mėn. 17 d. Visos pasakutinių laikų patirtys supo mane ir skatino kaip nors tai apreikšti, kas bent keliuose žmonėse galėtų sužadinti pastangas sieloje gyvesniais tapti, susivokti Didžiajame Slėpinyje, iš Kurio esame ir iš Kurio mums tenka visos galios šviesėjimui, būtent atsibudimui Jame. Gal tam nors kiek derės šis mano kad ir netobulas raštelis. Pradėjęs jį rašyti 1945 m. rugpjūčio mėn. 7 d. ir jį baigęs vis iš naujo rašiau iki rugpjūčio mėn. 31 d. Tada padėjau. Bet, gyvendamas nuo 1946 m. rugsėjo mėn. 5 d. Detmolde, pasiryžau 1947 m. jį atspausdinimui priruošti. Tik nebuvo man galima jį dar pataisyti, kaip norėjau. Vis dėlto tikiu, kad jis ir toks, koks jis yra, bus raginimu gyvenimui prasmingai tvarkyti.

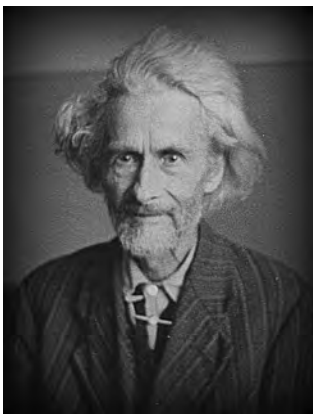
Detmold, 1947 m. lapkričio mėn. 30 d.

Turinys

I.	Karų sukilimas	7
II.	Žmonių pakitimas amžių laikais	9
III.	Žmonės ir naujosios jų kartos pakitimo atžvilgiu	12
IV.	Žmonės karo siaube	15
V.	Žmonijos vienijimo galimumas	18
VI.	Žvilgis į gyvenimo gelmes	20
VII.	Žmogus – veiksnys Kūrybos vyksme	22
VIII.	Esmiškasis žmogaus dalyvavimas Kūrybos vyksme.	24
IX.	Žmogus – veiksnys savo kūno gyvenime	27
X.	Žmogaus atsiverimo lygis jo žmogystoje	31
XI.	Žmogus ypač svarbus Kūrybos veiksnys gimties gyvenime	35
XII.	Žmogaus kūrimo, veiklos ir apsiareiškimo židinis	39
XIII.	Pagrindinė sąlyga žmogaus taurėjimui	44
XIV.	Esmiškasis ir dieviškasis žmogus	47

Tremties keliai

Karui artėjant į pabaigą, 1944 m. spalį Vydūnas paliko rusų bombarduojamą Tilžę. Tris mėnesius pabuvęs Povarbų dvare Semboje (netoli Karaliaučiaus) turėjo trauktis tolyn Vokietijos gilumon. Vasario 9 d. Noikure lipant į laivą spūstyje buvo nublokštas į jūrą, bet jūreivių išgelbėtas. Po dviejų mėnesių vargingų klajonių jau rusų užimtoje Pomeranijoje, balandžio 6 d. pasiekė Eikfyro bažnytkaimį, kur užtruko iki 1946 m. liepos 17 d. Buvo ne kartą apiplėštas, patyręs žiaurų smurtą, mirties pavojų, neteko viso žemiško turto, netgi plunksnakočio – „...*demonai... norėjo, kad nebegalėčiau ir rašyti. O tai juk darbas, ugdatantis vidinį žmogaus gyvenimą...*“. Visgi Vydūnas neprarado savo tikėjimo šviesos jėgomis, būtent Eikfyre jis rašė apie *tauresnio žmoniškumo užtekėjimą*.

*Vydūnas Liubeko ligoninėje,
1946. VIII.15*

Nuo 1946 m. liepos 19 d. iki rugpjūčio 4 d. Vydūnas prabuvo lenkų tvarkomoje stovykloje Štetine, ypač sunkiomis sąlygomis. Iš ten traukiniu keliaujant toliau į Vokietiją, Vydūnas visai nusilpo ir buvo nugabentas į ligoninę Liubeke. Čia jis, vokiečių medikų rūpestingai slaugomas ir lietuvių tremtinių globojamas, netrukus atsigavo ir rugsėjo 4 d. pagaliau pasiekė Detmoldą, paskutinę savo gyvenimo vietą.

Patirti vargai ir baisumai, visa matyta karo beprotybė nepalaužė Vydūno dvasios, neužtemdė šviesaus jo žvilgsnio į gyvenimą: „...*aplink mane visada būdavo žmonių – vokiečių, lietuvių, rusų, taip pat ir lenkų – kuriuose buvo galima pastebėti Amžinojo Gėrio atspindį. Demonai pasitraukė...*“

Detmolde Vydūnas ramiai tęsė savo kūrybinį darbą – skaitė paskaitas, rašė straipsnius lietuvių ir vokiečių kalbomis, išleido dar šešias nedideles knygas.

(Parengta pagal Vydūno laišką, skelbtą V. Bagdonavičiaus knygoje „Sugrįžti prie Vydūno“. Kultūra, 2001, p. 152–159)

I.

Karų sukilimas

A. Dabarties laikai labai ypatingi. Atrodo, kaip kad visa žmonija būtų patekusi į pragarišką nelaimę. Ji tiesiog merdėja visokiuose skausmuose ir kančiose. Žmonių kraujas yra praliejamas, kad jo tvane skendėja milijonai žmonių. Ir dejuoja, rėkia žmonės, kad visa tai padaręs karas. Jis visą tą baisumą sukaupęs. Ir tūli šaukia dangun, kad nebebūtų karų.

Vis dėlto kalbama, kad karai neišvengiami, kad jų būsią, kol pasaulyje žmonės gyvenią. Tūliems^[1] atrodo, kad karai esą tam tikri žmonių apsi-reiškimai. Sakoma, žmonės turi kariauti jau dėl savo gyvybės išlaikymo. Kada gausėjusioms tautoms nebesą pakankamai žemės, iš kurios galėtų misti ir įsigyti visokių gyvenimo reikmenų, jos pradedančios kariauti, kad pagautų, kas rodos reikalinga.

O tik žmonijos gyvenime nebuvo taip. Pradėta kariauti turint labai daug žemės ir visokių žemiškų turtų. Stojosi į karą žmonės, kurie troško didžios galios, garso, užvaldos, kitų pavergimo. Jiems tai atrodė labai geis-tina. Tiesiog užsidedė kariavimui.

Bet, kur žmonės kaip nors sugyvena, jeigu ir yra skirtingo tautiškumo, čia karų tarp jų nėra. Ir iš to spręstina, kad nebūtų karų, jeigu visa žmo-nija pasidarytų vieninga ir kiekviena jos dalis linkėtų kitoms tarpimo ir gerbūvio, jeigu visi žmonės išmanytų, kad žmonijos vieningumą pasiekti tegalima žmonių taurėjimu.

B. Kartais apie karų priežastį pareiškta ir kita ypatinga nuomonė. Sakė istorijos filosofas Kurt Breysig Berlyno universitete, kad karai iškylą, kada žmonėms atsirandąs tam pomėgis. O vienas galingas valdžiuvos^[2] minis-tras, antram pasaulio karui prasidėjus, pareiškė, kad būsiąs maginąs^[3] ka-ras. Tik pasilieka klausimu, kaip toks pasimėgimas karu gali sukilti žmo-nėse.

Paskutiniaiais praeito šimtmečio metais, būtent 1897-ais, išėjo Berlyne raštėlis: *Geistes und Kriegsperioden der Völker (Dvasios ir karų laikotar-*

1 Tūlas – dažnas, ne vienas.

2 Valdžiuva – valstybė.

3 Maginti – vilioti, masinti, įtraukti.

piai tautose). Parašė jį Rudolph Mewes. Tame raštelyje pranašauta, kad pasaulyje sukilsią karai naujam šimtmečiui prasidedant. Labai didis karas ir siaubis tarp 1910 ir 1920 metų. Toliau būsis neramus taikos laikas ir tad vėl bus kariaujama. O dabar matyt, kad visa tai tikrai pranašauta.

Bet pastebėtina, kad Rudolph Mewes pagrindžia savo pranašavimus Visatos galių sukilimu. Trys tūkstančiai metų įrodą, kad žmonės pradeda kariauti, tam tikroms Kūrybos galioms sukylant. Žmonės jų paveikiami ir turi kariauti. Jie glūdi Visatos galių bangavime.

C. Vis dėlto tūli tiki, kad žmonės galėtų savaip apsireikšti ir nekariauti. Ir vis būdavo žmonių, kurie stengėsi kitus įkalbinėti būti taikiais, neleisti sukilti neapykantai vienai tautai prieš kitą ir negeidauti kitą tautą apveikti karu. Tokie žmonės vadinti pacifistais, taikos norinčiais. Jie steigė visame pasaulyje savo draugijas, kurių skaičius pagaliau buvo labai didis.

Vokietijoje jos po 1933 metų tapo uždraustos, kaip ir kitos, kurios norėjo žmoniško santykiavimo tarp tautų. Iš to matyt, kokia dvasia pradėjo čia sukilti. Ir tenka pamąstyti, kas čia darėsi.

Žiūrint į žmones, pastebimas tūluose pageidavimas kariauti. Jiems rodomi, kad karas neišvengiamas, kad jis būtinas. Vėl kiti žmonės toliau žvelgia. Jie mato karų priežastį Kūrybos galioje, kuri apsireiškia tais žmonėmis, kurie yra ypatingai pribrendę atsidavimui naikinančioms Kūrybos galioms.

D. Yra dar pagaliau labai pastebėtina nuomonė apie karų sukilimą. Sakoma, Visagalys norįs bausti labai nusidėjusius žmones. Kuo didesnės jų nuodėmės, tuo baisesni karai. Dievas norįs geresnės, tauresnės žmonijos. O kad paskutiniai du karai tiek kančių visai žmonijai sukėlė, kaip tai dar niekuomet nebuvę visais amžiais, tada spręstina, kad žmonija dar niekad nebuvo taip toli nuklydusi nuo žmoniškėjimo tako, kaip paskutiniaus laikais.

Mąsto taip žmonės, kurie vadinami tikinčiais ir dabartyj dažnai įtariami, kad jie gyvenimo vyksmams neturį dar reikalingo supratimo. Vis dėlto jie mato, kad žmonija randasi Kūrybos vyksmuose ir kad ji pati visa ką įneša į juos su savo elgesiu. Tik reikėtų išmanyti, kad Dievas nieko nebaudžia, o auklėja. Šventa Jo Valia veikia visame, kas pasaulyje ir Visatoje darosi.

II.

Žmonių pakitimas amžių laikais

A. Tūliems žmonėms rodosi, kad pasaulis, dangus ir žemė, kartą suvertas ir toks dabar yra, ir pasilieka vis tas pats. Bet šviesiam regėjimui, aukštam sąmoningumo laipsniui visai aišku, kad pasaulis ir visa Visata yra ne esamas, o nuolatinis vyksmas. Todėl šventas žodis ir pareiškia: Mano Tėvas veikia iki šiolei ir aš veikiu (Jono Ev. 5, 17) [1].

Į šį vyksmą žmogus ir yra įterptas su visu savo gyvenimu, su savo kūnu, su savo nuotaika ir protavimu ir su savo esme, savo dvasia-siela. Ir todėl čia visur reginčiam aiškėja nuolatinis pakitimas. Sužinota ir tai, kad žmonės per amžius visai kitokie pasidaro.

Paskutiniaisiais laikais tai ypatingu būdu pasireiškia. Dabarties žmonės dažnai su pasididžiavimu kalba apie senų laikų žmonių nežinojimą ir nesusipratimą. O palyginus tai, kaip šiandien visas gyvenimas suprantamas, su tuo, kaip tai senovėje buvo galima, aiškėja, kad dabar žmonių žvilgis^[1] visa, kas yra, tik labai paviršutiniškai nuvokia.

Kalbama apie tai, kaip oras pasikeisdamas veikia žmogaus kūną, kaip visam gyvumui reikšminga yra saulė, mėnuo ir žvaigždės. Žinoma ir tai, kad sunkumas žmogaus kūną laiko prie žemės, kad jį veikia ir žemės magnetizmas, erdvės elektra, kad žmogaus kūne visai nuostabios jėgos atspiriantčios prieš oro spaudimą, ir dar daugiau visa ko.

Tik nieko aiškaus nepasakoma apie tai, kad žmogaus asmuo gobiamas visai slėpiningų galių, kad jos jį užplūsta ir prisunkia ir jame visokius judesius, visokius palinkimus sužadina. Visai nenumanoma, kad tos ir visos žinomos gamtos galios turi būti kaip nors sąmoningos.

Kiek aiškiau išmanyta, kad žmonės per šimtmečius ir per tūkstantmečius savo gyvenimą labai pakeitė. Kitaip darbuojasi, elgiasi, kitaip tvarko gyvenimo sąlygas, kitaip apsirūpina, apsitaiso, namus pastato ir įrengia, kitaip vieni su kitais santykiuoja ir dar kitais atžvilgiais visai apsirėiškia.

Labai skiriasi ir dabarties žmonių nuotaika nuo tosios senų laikų žmonių. O žmonių žinojimas apie tai, kas pasaulyje vyksta, yra visai skirtingas,

1 Žvilgis čia – supratimas, požiūris.

žiūrint į senovės ir į dabarties žmones. Šiandien žmonėms gyvenimas yra visai kitu turinio ir tūrio^[1] negu seniau.

Minėtina gal dar ypačiai, kaip žmonės dabar kitaip maistą vertina. Daugumai rodo, kad mėsa esanti svarbiausias valgomas dalykas. O senovėje visa žmonija jos retai tevalgydavo, paprastai tik tam tikras dienas ir tik deginamų aukų proga. Vokietijoje, pvz., jau tik prieš 100 metų kiekvieno žmogaus buvo per metus mažiau negu penktoji dalis tos mėsos reikalauta, kuri šiandien suvalgoma.

B. Bet visas šis žmonių pakitimas pagrįstas jų sąmonės pakrypimu. Seniau ji buvo skiriama gyvumui pasitikt, jį tikrai stebėti, o šiandien ji beveik visiškai nukreipta į daiktiškumą, į tai, kas jusles veikia, į viso gyvenimo paviršutiniškumą. Per ilgus metus žmonės labai nuoširdžiai galėjo skirtis^[2] vidinėms patirtims, o dabar vien tik tam, ką mato, girdi, uosto, ragauja, pajunta, manydami, tai esanti pati tikrovė.

Sakoma, kad senovės žmonės garbinę susvajotus dievaičius. Bet, geriau tai tiriant, aiškėja, kad jie mokėjo tikriau vertinti Kūrybos galias. Kas šiandien laikoma negyvomis, aklomis gamtos jėgomis, tai buvo senovėje gyvi, sąmoningi Kūrybos veiksniai, buvo dieviškumo apsiareiškimai. O dabar tai nebeumanoma. Iš sąmonės pakrypimo pasidarė ir jos pakitimas. Ji apsiniaukė gyvenimo gelmėms.

Bet ir tai reikia suprasti kaip kūrybinį vyksmą. Pakrypimu į daiktiškumą žmogaus sąmonė pasidarė lyg smailesnė ir smaigesnė. Žmogus, visa ką tirdamas, kas jusles veikia, visa ką surasdamas ir padirbdamas, save geriau sustabdina^[3], nebeišsisklaido taip, kaip seniau, geriau susitūrėt išmoksta. Tik ir prasieranda^[4] patirtyse, kurias laimi juslėmis.

Todėl tada ir gilesnis gyvenimo tūris jam lyg apsidengia. Žmogus juo tiek nebsidomėja ir tada jam ir aklėja. Iš to ir pasidaro ir keistas žmonių ypatumas. Jiems menkėja užuojauta tam, kas gyva. Nebeumano, kad gyvenimas yra labai slėpiningas vyksmas, kurs keliamas visai neišmanomos galios. Neblieka žmogui to, kas yra viso gyvenimo, viso pasaulio kilmė ir

1 *Tūris* čia – tai, kas sudaro dalyko vertę.

2 *Skirtis* – atsiduoti, pasišvesti.

3 *Sustabdina* – sustabdo; susivaldo, susitvardo.

4 *Prasieranda* – pasiklysta.

globa. Žmogui lėkštėja ir dažnai visai dingsta tikyba.

C. Apie save dažniausiai dabarties žmogus tiki, kad jis esąs kūnas, kurs pasidaręs iš tėvų kūnų. Nėra jam nuvokiama, kad tai negalima, kad čia vyksta, kas yra visai slėpinga. Juk jau kūno augimas, jo sudėties įsikūrimas, jo regimi ir vidiniai nariai, visi jų veiksmai yra tikrai nuostabūs, tiesiog stebuklai. Visa tai išmanančiam belieka nusilenkt prieš Kūrybos veikimą.

Senovėje į visa tai žiūrėta su kuklumu. Gyvai buvo atjausta, kad visame gyvenime veikia galia, kuriai išmanyti žmogus dar nėra atsibudęs. Ir kad jam reikią dėti visas pastangas, kad taptų budriu. Atsibudusieji tada ir skelbė, kad Dievas apsireiškias žmogumi, kad žmogus esąs Jo sūnus.

Šventraščiai įkalba tai ir dabarties žmonėms. Reikia tik pasiskaityt, kas rašyta Ps. 82, 6 [2] ir Jono Ev. 10, 34 [3]. Bet daugumai pasirodo tai nelabai vertintina. Netgi taip vadinami tikintieji į tai neatsižiūri^[1]. O kad senovėje kalbėta apie mirusiojo kūną kaip apie pelenus, tai šiandien dažnai sakoma, kad lavonas esąs žmogus, kurs čia gulįs ir būsiąs palaidotas, kadangi kažko nebetekęs ir nebegaliąs apsireikšti.

Prieš tokias pažiūras bet jau atsistoja kartais vienas antras žmogus ir stengiasi įrodyti, kad žmogus yra dvasinis veiksnys, yra dvasia-siela, kuri kūnu apsireiškia. Kurs tai tvirtinti gali, tas jau turi būt laikomas atsigavusiu žmogumi. Visi jo apsireiškimai ir skelbia taurų žmoniškumą. Gaila tik, kad tokių žmonių dar nėra daug visoje žmonijoje.

D. Kad dabartyje žmonių dauguma nenumano, kas žmogus iš tikrųjų yra, ką reiškia žmoniškumas, labai skaudžiai įrodo didieji šių laikų karai ir tūlų galingųjų veiksmai prieš ir po jų. Tarsi žmoniškumas būtų tūluose žmonėse tiesiog apmiręs.

Nebėra jiems gyvybė svarbi, o vien daiktiškumas. Gyvis tik tiek užjaučiamas, kiek jis tinka daiktiškiems dalykams įsigyti. O žmogus ir jo gyvybė beveik dar mažiau vertinamos. Taip labai žmonės yra sustingę ir beveik apmirę savo žmogystoje^[2], kad jiems rodosi įdomiausia ir svarbiausia griauti, kankinti, žudyti, nors kartais ir stengiasi šį tą statyti ir kurti. Bet nelabai tai nori jiems pasisiekti. Visokios užgaidos juos aklina visam tam,

1 Neatsižiūri čia – neatsižvelgia.

2 Žmogysta – regimasis žmogus, žinomas kaip asmuo ir asmenybė.

kas būtų prasminga.

Kada žmonijoj daug tokių žmonių yra atsiradę, kuriems gyvybė nebeturi ypatingos reikšmės, tada tereikia pūstelėti ypatingoms, slėpiningoms pasaulio galioms, ir jie pasiryžta kariauti. Žmonės, tautos žudosi, tarsi tai būtų svarbiausias jų gyvenimo uždavinys. Tuo smarkiau tos žudynės vykdomos, kuo nuoširdžiau žmonės yra prisikibę prie daiktiškumo. Ir vos suskaitomi žmonių milijonai yra išnaikinami.

III.

Žmonės ir naujosios jų kartos pakitimo atžvilgiu

A. Žmonių smukimas, kaip ir kilimas, tęsiasi per ilgus laikus, nešasi nuo vienos kartos ant kitos. Dažnai girdėt sakant, kad tėvai gyvena savo vaikuose ir tik tokiu būdu šie nemirtingi. Bet aiškesnio sąmoningumo žmonės mato, kad, būdami tėvais, yra savaip gyvi, o vaikai – visai naujo savo gyvumo.

Tūli mokslininkai todėl ir tvirtina, kad vaikų kūnas yra tolimesnis tėvų kūno augimo ir jo gajumo apsiraiškimas. Tėvų kūnams gyvenant, juose dygsta nuolat diegai ir po tam tikrų sąlygų auga atskirai, ir neša tolyn tėvų kūnų gyvumą. Tik žmogaus kūnas nėra jau ir pats žmogus.

Žinomas yra kiekviename žmoguje dar kitas negu kūno gyvumas. Kalbama apie jį kaip apie vidurinį. Kiekvienas numano jį kaip savo nuotaiką ir jos apsiraiškimus jausmais, linkimais, geidavimais, geiduliais, karščiaviimais, aistromis, troškimais.

Ir numanomas dar reikšmingesnis vidinis gyvumas, būtent mintys, sąvokos, žinios, vaizdavimai, toliau ir mąstymas, protavimas, sprendimas. Iš visa to iškyla visokie norai, nusistatymai, tuo skelbiasi žmogaus valia.

Visa tai, tiesa, pasireiškia iš lengvo^[1] vis aiškiau ir iš vaikų. Ir tame matyt daug panašumo į tai, kas iš tėvų patiriama. Vis dėlto vaikų esmė yra kita kas kaip minimas gyvumas. Ji nepasidaro iš tėvų, bet jiems, taip

1 Iš lengvo – pamažu.

sakant, prisitaiko^[1] ir iš jų gyvumo įgyja kūną ir visa, kas jį prisunkia ir gobia.

B. Norint numanyti, kas yra žmogaus esmė, reikia susimąstyti. Žmogus žino save esant, kada jis budi, kada yra sąmoningas. Mat jo esmė yra sąmonė, arba, kaip šiaip sakoma, siela. Sąmoningas žmogus gali numanyti, kad jis, būtent jo esmė, gyvena tam tikruose pakitimuose, slėpiningų jėgų plūdimė. Jos jį pagauna, patraukia, laiko ir vėl paleidžia, ir palieka. Viena kita užgaida jį kartais visai pavergia. Viena kita mintis sušvinta ir vėl užgęsta, kitai sukylant. Žmogus retai teįstengia šitą vyksmą stabdyti.

Visa tai žmogus patiria būdamas patsai sąmone. Bet toji nėra lygios šviesos kiekviename žmoguje. Yra žmonių su labai šviečiančia sąmone, kitųjų sąmonė yra menkesnės šviesos, o nuostabiai daug žmonių apreiškia dažniausiai apniauktą ar netgi tamsią sąmonę.

Labai daug tam reikiama, prie ko žmogus linksta, į ką įsigeidžia. Žmogui vartojant, kas kūną nuodija, būtent visokius svaigalus, tabaką, svaiginamuosius gėralus, jo smegenys nebegali pilnai praleisti sąmonės šviesos. Bet žmogui pasiduodant geiduliams, neapykantai, troškimams, pati sąmonė aptemsta. O jam meluojant, jis pats neigia savo sąmonės šviesą. Tada nebėra galimas aiškus protavimas.

Antraip vėl, jeigu žmogus nuo visa to nusikreipia ir suvaldo savo geidulius ir mintis, sąmonė liekasi giedra, tiesiog šviesėja, žmogui atsimerant Didžiojo Slėpinio, į Jį atsidedant, su savo sąmone Jam pasišvenčiant.

Iš visa to, kas pasakyta, galėtų aiškėti, kada žmonės savo žmoniškume menkėja, į pažmoniškumą smunka, o kada atsigauja, tampa tauresnio žmoniškumo žmogystomis, jų esmė gyvėja.

C. Taip apie žmogaus esmę pamąsčius, turbūt aiškėja, kad ji nepasidaro iš tėvų kūno gyvumo. Tačiau posakis: kokie tėvai, tokie yra ir jų vaikai, yra visai prasmingas ir žvelgiant giliau. Lengva numanyti, kad ligoti žmonės negali turėti sveikų vaikų. Bet nedoriems žmonėms paprastai ir gimsta vaikai, kurie jau iš mažų dienų linksta nedorai elgtis. Vidinis tėvų gyvumas persineša ant vaikų.

Bet labai pastebėtinas dar kitas dalykas. Žmogaus esmė yra Kūrėjo

1 *Prisitaiko* čia – pasirenka tėvus įsikūnydami.

kvapas, yra spindulys iš Amžinosios Šviesos. Todėl ji yra jau pirm gimdymo. Pasiskaitykim Jono Ev. 9, 2 [4]. Bet jau ir tada žmonių esmės yra nelygaus atsiskleidimo laipsnio. Ir pagal tai gimimo siekiančioji žmogaus esmė kreipiasi į tokius žmones, kurių esmei ji yra panaši. Ir taip tada ne vien kūno ir vidinio gyvumo, bet ir esmės atžvilgiu vaikai neša tolyn į ateitį tėvų ypatumus.

Žmoniškumui menkėjant žmonėse, naujomis kartomis vis daugiau aiškėja, kas juose vyksta. Beveik regima yra, kad tėvų sąmonės pakrypimas daiktiškuman vaikais tiesiog pasitvirtina. Jie tada ir vis mažiau domisi dvasiniais reikalais. Daiktiškumas vis labiau svarbėja. Ir tai, kas gyva, tik pagal tai vertinama. Gyvybė vis mažiau atbojama^[1].

Tiesa, tokių žmonių sąmonė kartais lyg smailėja, bet labai siaurėja ir stengiasi vis giliau įsismeigt į daiktiškumą, tik ji nešviesėja. O tada tokie žmonės labai greit linksta griauti, naikinti, žudyti, nors kartu stato ir kuria. O kad juos užplūsta ypatingos pasaulio galių bangos, jie karuose mato kažkokio reikšmingumo. Ir kariauja tuo baisesniu būdu, kuo daugiau jie yra praradę užuojautą gyvybei ir todėl žmonėms.

Bet visuomet buvo ir yra kad ir nedaug žmonių, kurių sąmoningumas šviesėja. O kad kiti tiesiog įsiutę žudo žmones, jie kuo nuoširdžiau atsiduoda gaivinimui ir kūrimui, užjaučia vienas kitą ir vertina, ir saugoja visą gyvumą. Taip žymiausiai pasireiškia kylantieji, šviesėjantieji žmonės prieš smunkančiuosius.

D. Smunkantiesiems įgyjant kaip nors galią ant kitų, ypač ant tamsėjusių, netrukus karai iššaukiami. Ir tada jie yra tuo baisesni, kuo giliau žmonės nusmukę yra, ir tuo didesni, kuo daugiau žmonių yra patekę pažmoniškumui. Dabarties laikais beveik visa vadovaujančioji žmonijos dalis yra įvelta į žudynes ir į karus.

Bet ir tai prasminga. Karų baisumai siekia lyg sustabdyt žmonių smukimą. Visi vyksmai yra pagaliau Kūrybos sukeliama. Kiekviena žmoniška esmė yra tam išeiga^[2] ir veiksnys. Kūrybos galia jį skatina tam tikroms pastangoms arba stumia į skaudų likimą, kad substų ir sukrustų esmiškosios žmoniškumo galios.

1 *Atboti* – paisyti.

2 *Išeiga* čia – pradžia, išeities taškas, pasirodymas, atsiskleidimas.

Visi žmonės, kurie visa tai nuvokia, kurie nujaučia žmogaus pašaukimą, stengiasi žmoniškėti ne vien dėl savęs, bet ir dėl naujosios kartos. Jie nori, kad ji neštų į ateitį žmoniškumo atsiskleidimą bei brendimą, nokimą. Jie stengiasi žengti tiesiu Kūrybos vyksmo keliu.

IV.

Žmonės karo siaube

A. Dažnai atrodo, kad karą laimėję jo geidavusieji yra pasiekę savo tikslą. Bet tokie laimėjimai labai greitai slenka iš laimėjusiųjų, iš viršų palaikiusiųjų rankų. Jie jiems pasilieka tik tada ilgiau, jeigu jau kokia nors Kūrybos prasmė ryškinasi.

Paprastai įsivyravusi galia tuo greičiau suglemba, kuo didesni buvo jos laimėjimai ir kuo žiauresni jos smūgiai. Rodos manytina, kad leista tai galiai tik tam taip iškilti, jog kas nors vykėtų, ką iš karto nelengva išvysti.

Maldingi žmonės tekalba apie karus kaip apie Dievo bausmę, skiriamą žmonijai. O tik nereiktų tai manyti. Dievas nėra žmogus, kurs taip apsisireiškia piktumo pagautas. Dievas yra nenuvokiama Išmintis, yra nuostabus Didis Slėpinys. Jis nepyksta, bet nuolatai kuria. Vis Jis apsisireiškia prasmingai įvairiausiu būdu. Taip galima dar kalbėti.

Ir reikia sakyti: Dievas moko, auklėja. Iš nieko žmonės tiek daug neišmoksta, kiek iš vargų ir skausmų. Jų pataikinti^[1] žmonės net pačioje savo esmėje sujunda, pakinta, atsibunda.

B. Žvilgtelėjus į žmones karui siaubiant, atrodo, kaip kad jie greičiau žiaurėja. Kareiviai žudo, ir ne menko gyvumo gyvius, o kitus žmones. O apie žmogų sakytą, kad jis esąs vainikas visos gyvūnijos, įgijęs savo esmės sąmoningumą. Vis dėlto kareiviai turi žudyti ne tik vieną antrą žmogų, o tūkstančius, paskutiniaisiais metais net milijonus žmonių. Kareiviai žudo žmones, kaip pjovėjai kerta žolę. Jiems nėra numanu, kas yra tai, ką jie daro, lyg būtų apmirę, lyg jų sąmonė būtų visai apsiniaukusi. Tiesa, jie dažniausiai taip veikia tam priversti. Juk žudo visi, kurie ir nenori žudyti.

Bet labai greit kareiviai ir nekareiviai pasidaro visai paikintojais, grio-

1 *Pataikinti* – paveikti, paliesti.

vikais, plėšikais. Kad tik yra kokių vertybių, ypačiai priešų, tą jie drasko, triuškina, degina. Ir tik aprimę jie numano, kad geriau būtų buvę visas tas gėrybes sau pagriebti. Tada ir pasistengia kitus žmones užnikti^[1] ir iš jų pagrobtį, paplėšti, kas yra kokios nors vertybės. Visai jie patenkina savo aistras.

Juose sukyla dar ypatingi akstinimai. Kada daug žudoma, gyvumas aplamai^[2] lyg tam priešinas sukilimu ir veržiasi visame, kas gyva, į aitresnį gaminimą. Apsireiškia tai jau kareiviais, kada jie buvo lyg padūkę žudydami ar ko nors kito apsvaiginti. Jie bjauriai elgiasi su moteriškomis. Kuri atrodo dar nors kiek gaivi, tą jie žvėriškai žagina ir kartais po to dar ir žudo.

Neišpasakoma, koks čia pasireiškia nežmoniškumas, arba, tikriausiai dar pasakius, velniškumas, kurs, patenkinimo sau siekdamas, sukelia savo grobiui baisiausias kančias.

Bet prisiminti tenka ir tai, kad karo laikais ir moteros labai pagaunamos ir dažnai parbloškiamos gimties akstinimų, ir negali gana greit ir dažnai prie vyrų prisiglausti.

Pagaliau ir tai dar pastebėtina, kad labai daug nekariaujančių žmonių turi padirbti visokias žudymo priemones. Tūli tada jaučia lyg kokį pasimėgimą, kad jiems pasiseka kuo geresnius žudymo įrankius sukurti. Ir jie skiria tam visus žmogystos gabumus. Tiesa, tūli dirba apie visa tai nieko nepamąstydami, ką jų darbas reiškia, kiti tam priversti. Bet visi jie šiek tiek jaučiasi velkami lyg kokiu tinklu į tikrai nežmonišką veikimą.

C. Ypatingai paveikiami tie žmonės, kurie niekaip nedalyvauja karuose. Skaudžiai atsiliepia į kūno sveikatą žudymai iš lėktuvų. Žudomiems nėra jokio atsigynimo prieš juos, nors kareiviai gali ir šaudyti į juos. Kovose kareiviai jaučia giną savo gyvybę, o namuose gyvenantieji to negali; lieka jiems tik slėptis kuo greičiau.

O dar daugiau jiems tenka. Jaučia ypač gyvai, kaip yra slėpingai susieti su giminėmis, su gyvenimo draugu vedusieji. Ir kad sužeistas arba kare yra kritęs sūnus, brolis, tėvas, vyras, pasižadėjusysis, gyvenantiems tarsi vidinis gyvumas būtų perkirstas ir širdis kraujuotų myriop. Dažnai tai labai ilgai jaučiama. Ir vis iš naujo rieda ašaros, ir žmonės alpsta iš

1 *Užnikti* – užpulti.

2 *Aplamai* – apskritai, iš viso.

peršulių, iš kančių.

Vėl kiti ir labai skaudžiai atjaučia netekimą artimo draugo, kiti ir nebeturėdami reikalingiausių gyvenimo dalykų. Vargina juos badas, šaltis, kankina visoks slėgimas. Dažnai reikia palikti griaujamus, sušaudytus, degančius namus, nieko nebegalint iš jų pasiimti ir pasiliekant beveik nuogiems. Pagaliau tenka palikt ir pačią seniai gyventą vietovę. Neapsakoma, kas žmones užgriūva karui siaučiant.

D. Bet visokios tokios patirtys veikia ir vidinį žmonių gyvumą, net pačią jų esmę, kad visai kitaip sukyla. Kurs visa kantriai pakenčia, tas tiesiog esmiškai stiprėja. Pakinta taip ir kovojantieji. Manydami, kad jie kovodami ryškina labai gilią ir žmonių gyvenimui svarbią prasmę, arba, kaip dažnai sakoma, kad jie kovoja už idealą, aukštą idėją, net už žmoniškumo išgalėjimą, jų vidinis gyvumas labai nuostabiai sukyla. Ir apsireiškia visai nesukrinkama drąsa, negirdėtu narsumu. Tarsi būtų jų esmė iš pačių pagrindų pakitusi. Nieko nebodami, jie šoka prieš savo priešus ir miršta jų nukaujami. Bet yra ir labai bailių kareivių. Miršta jie nusigąsdami, o tuo ir jų esmė pakinta.

Vėl yra ir daug žmonių, kurie karo taip paveikiami, kad pradeda visai kitaip negu kitais laikais, būtent kuo nuoširdžiau ir dažnai beveik be sustojimo, kreiptis į Kūrybos Galią, į Šventąją Valią, nuolatai melddami, kad pasigailėtų žmonių ir leistų baigtis tiems baisumams. O matydami, kad ir gyvuliai, arkliai, karvės ir kiti patenka į karo naikinimą, jie ir juos įglaudžia į savo maldas. Tokių žmonių gyvenimas yra, karui siaučiant, nuolatinis pasišventimas Dievui.

Tūli jų tada ir pradeda mąstyti apie tai, ką visas gyvenimas su visais jo gerumais ir skausmais reiškia, kam žmogus gimsta, gyvena ir miršta. Tarsi karo nuotykiškai jiems nutrauktų šydą, kurs apdengė jų gyvenimą, kad jis jiems rodėsi esąs be jokio Gilesnio ir visai be slėpiningo tūrio.

Iš visa to, kas taip priminta, gal aiškėja, kad karo siaubas labai reikšmingai paveikia žmones ir visas jų gyvumas pakinta. Ir gal numanytina, kad jis sukeltas, kad žmonės kitokie taptų. Sukeltas tuo baisiau, kada žmonės nuslydę yra į ypatingą pakrypą. Karas Kūrybos yra vykdomas ir todėl labai prasmingas.

V.

Žmonijos vienijimo galimumas

A. Paskutiniais šimtmečiais žmonijos tautos vis geriau susipažino ir pradėjo vis gyviau santykiuoti. Susisiekimo priemonės tobulėjo. Pasidarė galima per jūras, vandenynus plaukti garlaiviais, per plačius žemės plotus keliauti traukiniais ir pagaliau lėktuvais skristi aplink visą pasaulį.

Susipažinta ir su visokiais žmonijos apsimetėjimais per tūlus tūkstančių. Ir numanyta, kad žmonės tūlą tautų jau labai seniai stengėsi pasišvesti Tam, iš kurio visa žmonija, visas pasaulis, visa Visata kyla ir Kame gyvena. Numanyta, kad yra nusidėjimas kitas tautas dėl jų kitokių tikybos mokslų niekinti ir didžiutis.

Taip žmonija lyg vis geriau sutampa. Rodos, išmokta vis geriau santykiuoti. Juk dabar yra galima eterio bangomis net vienam žmogui kalbėti į visą žmoniją.

B. Visam tam vykstant, karai tačiau vis iš naujo sukilo ir skaldė žmoniją. Nors kas kartą atrodė, kad po karų žmonės lyg kitokiais pasidarė, vis dėlto nauji karai sukyla. Seniau jie vienur kitur siaubdavo, bet iš lengvo įsitraukė vis daugiau žmonių. Yra labai žymu, kad didieji karai kilo Europoje, kur žmonės vadinasi krikščionimis. Kitur karų rečiau tebuvo, jeigu europiečiai jų neuždegdavo.

Dar ir tai pastebėtina, kad seniau karams tebuvo kareiviai samdomi ir taip sutelkiami, o toliau tad stipriausieji visos tautos vyrai priversti stoti į kareiviavimą. Bet paskutiniaisiais laikais tokiais kareiviais tūlos tautos susidėjo kariauti prieš kitas. Rodėsi, kad žmonija vienijasi, o vis plačiau ir arčiau skyla priešingume. Žemės juostos tautos susibūrė į dvi dalis. Seniau visokios priežastys skatino žmones kariauti. Yra tų priežasčių ir dabar. Bet veikia čia jau ir kita kas.

Skelbiama, kad reikia siekti žmonijos gerovės. O tokia būsianti prieita, jeigu jų gyvenimas būsiąs kitaip tvarkomas, kreipiamas vien į gyvenimo sąlygų pakeitimą, ne į žmoniškumo taurėjimą. O apie tai pasireiškia dvi priešingos nuomonės.

Viena nuomonė skelbia, kad žmonių gerovė kuriama, jeigu kiekvienas

žmogus savo jėgas savo būdu, atitinkant savo ypatumams, tam skiria. Kita nuomonė liepia visus žmones sutelkti vienaip ir juos priversti gyventi ir dirbuotis jiems užspaustu būdu.

C. Taip tada ir sukilo paskutiniai du karai ir aptvindė visą žmoniją lyg dar niekuomet nebuvusia nelaimė. Ir galima sakyti, kad ji pasidarė tokia skaudi, kadangi žmonės tik taip tegalėjo būti paveikiami. Per daug jie yra nusmukę į paviršutiniškumą. Todėl turi būti kuo smarkiau nutveriami, kad kitokiais taptų.

Gal jau žmonių kūnas, jų asmuo turi įsigyti daugiau jėgų atsispyrimui prieš visokius skudinimus^[1]. Apsiniaukianti nuotaika turi sušaukt žmonių pastangas blavėti. O protavimui tarsi užduodama pribrešti prasingesniai reikalų tvarkymui. Pagaliau pati žmogaus esmė turi sušvisti.

Kaip jau minėta, ji pasireiškia sąmone, kuri visa nušviečia, kuo žmogus paveikiamas. Sąmonė turi todėl pasiekti aukštesnį šviesos laipsnį. Tik tada visas gyvenimas geriau ir tikslingiau gali būti pasitinkamas, visa kas teisingiau vertinama. Ir žmonių santykiavimas pasidarytų prasingesnis.

Bet tam svarbu ir ypatinga žmogaus sąmonės kryptis. Paskutiniais laikais buvusi vis giliau smeigiama į daiktiškumą, turi laikytis aukščiau jo ir atsigręžti į savo kilmę, per savo vidų – į Didįjį Slėpinį, į visa gobiančią Galią. Tada žmonės būtų tobulesnio žmoniškumo, ir jie visai kitaip santykiuotų vieni su kitais.

Santykiuotų taip ir tautos visos. Žmonijos vienybė būtų nuolatai tvirtinama. Ir karai nebegalėtų užsidegti. Nebebūtų jie reikalingi. Žmoniškėjusiai žmonijai tegali būti skatinimu kitokie paveikimai. Ir tad atsiskleistų vis aiškiau esmiškasis žmoniškumas.

Tiesa, neįvyktų tai greitai. Ką vieno laiko žmonės pasiekė, turi neštis į ateitį per naująją kartą. Ji turi tęsti žmonijos kilimo taką. Kiekviena karta turi būti aukštesnis laipsnis į tobulesnį žmoniškumą. Kur pasireiškia sustingimas, stabdymas, čia ir sukyla visokie akstinimai, kurių skaudžiausieji yra karai.

Žinoma, žmonės miršta. Ir tenka klausti, kaip žmonija savo nauja karta galėtų žmoniškėti. Pakitusiems, smukusiems arba sukilusiems gimsta

1 Skudinti – skaudinti.

vaikai, kurie, kaip jau minėta, yra vis tokio palinkimo, kokio jų tėvai. Jie jiems prisitaikina. Taip reiškiasi Kūrybos eiga iš gyvenimo gelmių. Į jas reikia pažvelgti.

VI.

Žvilgis į gyvenimo gelmes

A. Esamais laikais tikima, kad visas gamtos gyvenimas juslėmis visai pasiekiamas ir yra pasidaręs žinomas. Tiesa, patiriama, kaip jos gyvumas sukyla ir vėl atslūgsta. Atsitinka tai kartu su šviesos ir jos šildymo užtekėjimu ir nusileidimu. Gyvumo reiškiniai ir gaminiai yra vis nauji. Bet jų esmė liekasi ta pati. Kiekviena jų rūšis duoda vis panašius vaisius, nors po tam tikrų sąlygų kiek ir pakinta.

Į gamtos gyvenimą įglautas ir žmogus. Jo žmogystos regimumas yra prisunkiamas ir nešamas tų pačių gyvumo bangų, kurios Kūrybos sukeliamos. Vis dėlto žmogus yra daugiau kaip šiaip koks augalas, koks gyvis, savyje vienybė. Jis ir giliau šaknyja viduje viso to, kas yra. Nors jis yra kaip visa kas Kūrybos davinys, bet jisai keliamas iš slėpiningesnės lygumos^[1], iš paprastai nenuvokiamos būvos. Sako senovės Išminčiai, kad žmoniškoji esmė yra laikoma Kūrybos amžiuje^[2] grįžailiojimo srityje^[3].

Iš tos aukštumos ši esmė, žmogaus siela, slenka į žemišką, į gamtos gyvenimą, užgimsta, įgyja vis geriau susikuriantį kūną, gyvena juo, apsieiškia juo, dalyvauja Kūrybos vyksmuose ir atsitraukia vėl į vidines sritis. Čia plasta subudęs jos gyvumas, kol nėra vėl reikalingi jam nauji skatinimai, kuriuos patirti dar tegali žemiškajame gyvenime.

B. Bet kaip kiekvienam augmeniui reikia atitinkamo pagrindo ir tinkamų sąlygų dygimui ir tarpimui, taip ir žmogaus sielai. Ji tegali čia įsi-

1 *Lygumos* čia – lygmens.

2 *Kūrybos amžius* – turbūt turima omenyje *manvantara*, evoliucijos ciklo dalis, kurioje Dvasia (*Atma*) pasireiškia regimąja visata.

3 *Grįžailiojimo sritis* – dvasinė Aukštybės sritis, iš kurios žmogaus esmė kartotinai vis įsikūnija regimajame pasaulyje.

tiekti, kur yra panašumo jos gyvenimui. Todėl vaikai paprastai ir prilygsta savo gimdytojams. Tųjų ypatumai padaro tik lengviau pastebimais tuos panašumus.

Dėl visokių priežasčių ne vien vaikų kūnas turi tėvų atrodymo bruožus, bet ir vaikų nuotaikos būsenos, palinkimai, toliau ir visokie gabumai, gerumai ir menkumai primena tai, kaip tėvai apsireiškia. O apie vaikų sielą reikėtų manyti, kad ji kaip nors yra tėvų sieloms artima, gimininga.

Kūno atžvilgiu yra šiek tiek tiesos, kad jis auga iš tėvų kraujo. Bet negali iš to pasidaryti žmoniškoji esmė. Nieks negali ir tik pasakyti, kaip tai galėtų pavykti. Per daug skirtinga yra žmoniškoji esmė nuo kūno. Lengviau atrodo priimtina mintis, kad žmogaus siela leidžiasi iš dvasinių vidinių sričių į juslinę būtį.

Įvyksta tai atitinkant esamoms sąlygoms. Menko dvasinio gyvumo, niūkaus sąmoningumo sielos tegali patekti pas menko žmoniškumo žmones. Iš gašlių žmonių gali gimti tik gašlūs vaikai, iš žiaurių – žiaurūs, iš kvailių – kvailučiai ir t. t. Bet tauriems žmonėms gimsta ir taurūs vaikai, maloniems malonūs, darbštiesiems darbštūs ir dar kitaip. Taip naujosios kartos vis yra panašios į tas, iš kurių jos kyla. Bet paprastai vis aiškiau pareiškia senesnių kartų ypatumus.

Taip tad žmonija su naujomis kartomis kyla į aukštesnę žmoniškumą arba slenka į žemesnijį. Bet kartais pasirodo ir pastovumas to, kas pasiekta. Vis dėlto Kūrybos galios nenustoja veikusios. Jos apsireiškia ir žmogaus sieloje. Traukia ją į niekšišumą, jeigu ji tam linksta, kad jį skaudžiau patirtų, arba skatina ją taurumui ir stiprina jos ilgesį, kad taurumu pasimėgtų.

Reikia numanyti, kad žmogaus esmė yra labai svarbus Kūrybos veiksnys. Jis vartojamas sukelti naują vyksmą. Tokiu veikimu žmogaus siela gyvėja, stiprėja, įsigali ir esmingėja. O kad kartais Kūrybos vyksniai skaudžiai pataiko žmones, tarsi visa naikinti siektų, reikia numanyti tame ypatingą žadinimą žmonėse, būtent ilgesį esmiškam žmoniškumui. O tam ir vartojami žmonės. Jie turi pasireikšti karais ir taip naikinimui.

C. Nereikėtų to, jeigu žmonės rūpintųsi nuoširdžiai taurėjimu, paties žmoniškumo atsiskleidimu. Tada ir susilauktų ir tokių vaikų, kurie dar labiau tam pasišvęstų. Ir taip naujoji karta būtų ryškesnis žmonių atsiga-

vimas. Ji įrodytų žmonijos esmiškėjimą, ir tuo tikriau tai, kas vadinama kultūra.

Prisimenant ir tik tai, kad paprastai žmonės geidauja savo vaikams geresnio, garbingesnio gyvenimo, aiškėja, kad žmonėms gyvenimo pažangos siekimas yra tiesiog prigimtas. Bet neturėtų būti atsižiūrėta^[1] tiek į gyvenimo sąlygas, jo aplinką, kiek į vaikų taurėjimą, dorėjimą.

Nelengva taip elgtis tiems, kurie yra visai prisikliovę^[2] prie daiktiškumo. Jie nenumano, kad žmogus turėtų iš esmės atsiskleisti. Bet, vieniems kitiems tam pasistengiant, jie savo pavyzdžiu yra kitiems skatinimas sukilt. Ir tuo įsirodo esą Kūrybos veiksmu, kuris siekia žmogaus tobulėjimo. Kiekviena nauja karta yra tam laipsnis. O jeigu taip nėra, žmonės visokiais skausmais skatinami atsimint, kam jie gyvena.

VII.

Žmogus – veiksnys Kūrybos vyksme

A. Kad jau ir šis tas apie tai minėta, vis dar prie to apsisistoti reikia. Tiesa, lyg savaime aišku, kad žmogus visai savaip, visai savigas apsireiškia iš savo asmens. Žmonės todėl ir laiko vienas kitą atsakingu už visa, ką jis daro, kaip jis elgiasi. Atitinkant jie ir atsistoja su ar prieš viens kitą.

Priešingi jie greitai pasidaro, kad kas nors jiems kenkia. Kad vienas antras labai doras, tad neatrodo tai labai prisimintina. O kad koks žmogus yra tikrai taurus, tai jis vien tik doresniųjų stebimas.

Vis dėlto reikėtų į kiekvieną žmogų žiūrėti kaip į Kūrybos veikimo papėdę. Bet nėra tokia tiek jo asmuo, kiek žmogaus esmė, jo siela. Ji yra tarsi vietelė, iš kurios Kūrybos veikimas atskirai ir savaip sukykla. Bet ir dar daugiau. Ji yra Kūrybos vyksmo žymys ir pati net vyksmas ir veiksmas.

B. Žmogaus palinkimai, pasiryžimai, jo valia yra kūrybinio ypatumo. Tokio yra ir jo nusimanymas, jo žinojimas apie save, jo sąmonė. Kalbama dažnai apie žmogaus sąžinę. Bet labai apmąstytina, kas ji yra žmoguje. Dažniausiai žmonės visai nenumano, kad jiems lieka lyg paslėpta, kas jie iš

1 *Atsižiūrėta* – atsižvelgta.

2 *Prisikliovę* – prisirišę.

tikrųjų yra. Lyg tiktai graibydami^[1] jie stengiasi save nuvokti.

Kalbama apie tai visai. Sako vieni, žmogus turįs sielą, kiti – sielos nesą, žmogus tėra kūnas, kurs tarsi vidinį gyvumą išduoda kaip kokį garą. Tačiau ir kasdienio gyvenime aiškėja, kad žmonės, santykiuodami vieni su kitais, nesikreipia tik į regimąjį kūną, bet daug tikriau į vidinį žmogaus gyvumą. Jiems visai neabejotina, kad žmogus iš vidaus apsireiškia, kad jis yra dvasinis veiksnys.

Kiekvienas žmogus ir labai aiškiai numano savo nuotaikos būsenas, savo minčių sublizgimą ir pradingimą, savo protavimo ir mąstymo vyksmą, prieš ką kūno gyvenimas liekasi lyg už uždangos. Jis pats jaučiasi kaip koks vienetas visame tame gyvume, kad ir nelabai aiškiai. Bet tūli manytojai kalba apie žmogaus vienatę, laikydamiesi beveik vien prie jo asmens. Yra, tiesa, ir tokių nuomonių, būk žmogus esąs daugėta^[2], kurioje susigaužia kūno, nuotaikos, protavimo ir esmės gyvumas.

Tikriausiai žmogus būtų numanytas, kad [į jį būtų] žiūrėta [kaip] į visų iš regimojo asmens kylančių apsireiškimų pagrindą ir kūrėją. Jis nušviečia visus žmogystos gyvumo laipsnius. Ir numanomas kaip šviesa, kaip sąmonė, kaip sąžinė, kuria tarsi kalba žmogaus esmė, jo siela. Įsiterpdama užgimimu į žinomąjį pasaulį, ji patenka į visokių Kūrybos galių plūdimą.

Tos galios nėra tiktai sau ypatingos, bet ir nelygaus laipsnio. Daugiau vidinės yra šviesesnės, skaistesnės. Kurios glaudžiau prisitaiko kūnui, tos yra menkesnės šviesos. Kūnas su savo jėgomis laikosi žmogaus esmėje kaip koks sutirštėjimas, kurs vis dėlto yra taip visai kita kas negu esmė, kad atrodo, lyg jis būtų didžiame atstume nuo jos.

C. Taip stebint žmogų, reikia atskirti jo asmenį, arba kūną, nuo asmenybės, arba vidinio gyvumo, ir aukščiau visa to numanyt patį žmogų, būtent jo esmę, jo sielą, jo Aš. Kiekviena žmogystos dalis gyvena savo būdu.

Kūnas yra kartu ir visos gamtos gyvumo dalis ir gyvena savaip, turi visokius privalumus. Bet labai pastebėtina, kad jis yra ir vidinio žmogystos gyvumo, ir esmės apsireiškimų priemonė. Jo gyvumas reiškiasi labai prasmingai. Jis būtent glūdo tam tikruose santykiuose. Jį gobia žinomosios gamtos gyvumas ir apsireiškia juo ypatingu būdu. Tam jis yra skirtinga

1 *Graibydami* – apgraibomis.

2 *Daugėta* – daugialypis, daugiaplanis; visuma.

išeiga.

Nors kūno gyvenimas labai gerai tiriamas, jo gyvumas yra vis dėlto labai slėpiningas. Aiškėja tiktai, kad jis jo veikloje neturi būti trukdomas, niekaip neskudinamas ir nekankinamas, bet ir nelepinamas, tik protingai aprūpinamas. Užsigrūdinimas tūlių peikiamas, o jie patys visokiais valgiais ir gėralais, visokiais nuodais jį nuolat kankina ir užtraukia jam negalias ir ligas.

Arčiau žmogaus esmės priežiūroje stovi asmenybė, žmogystos vidinis gyvumas. Jis yra dviejų laipsnių, kaip jau minėta, yra nuotaikos ir protavimo dvi sritys. Čia visa kas sukyla ir reiškiasi kūne. Visaip tas sukilimas aiškinamas. Vis dėlto retai tėra visa išmanyta. Bet žmogaus esmė gali čia būti valdovas. Kad jau minimas vidinis žmogystos gyvumas pasidaro reikšmingas visame žinomame gyvenime, žmogaus esmė turi taip dar kuo tikriau būti.

Šita esmė stovi žmogystos gyvumo jėgų samplūdyje kaip koks vidurys. Reikėtų net sakyti, kad ji yra jų nešėjas. Ji tą samplūdį sušaukia ir vėl atleidžia, ji skatina ir tildo jį. Veikia taip kūną, kaupdama jo jėgas, bet ir nuotaikos gyvenimą ir protavimą. Nuolatai ji apsireiškia. Bet veikia tomis jėgomis ir aplinką su visu, kas joje yra.

Žmonių dauguma apie tai paprastai nemąsto. Bet gyvena nuolat veikiama. Ir tuo dalyvauja Kūrybos vyksme. Jie veikia visą gamtą, veikia daiktiskumą, medžiagą, veikia augmeniją, gyviją ir veikia viens kitą. Ir turėtų tai daryti su pasišventimu. Tada jie būtų žymesni Kūrybos veiksniai.

VIII.

Esmiškasis žmogaus dalyvavimas Kūrybos vyksme

A. Kada tik kalbama apie žmogų, reikia vis atsiminti, kad jis yra ta dvasinė galia, būtent siela, kuri slypi už regimojo asmens. Ji turėtų būti numanoma iš visų žmogaus apsireiškimų. Ji kuria, tvarko ir valdo vidinį žmogystos gyvumą ir jo turinį, bet prižiūri ir kūno gyvenimą. Jau mažuose vaikuose matyti, kaip jie to siekia. Jie stengiasi augantį savo kūną pagauti į savo valią, bandydami atsikelti, stovėti ir žengti.

Yra visa tai Kūrybos vyksmas. Bet jis liečia ir žmoniškąją esmę. Ir ji turi atsiskleisti, gyvėti, sąmoningėti. O tuo turi rūpintis ypač pats žmogus. Taip jis tikriausiai dalyvautų Kūrybos vyksme.

Bet ne vien dėl savęs, o apskritai dėl žmonių žmoniškėjimo. Kas tuo atžvilgiu pasiekta, turėtų dar aiškiau pasireikšti naujomis kartomis.

Stiprėjusi, šviesėjusi žmogaus esmė sukelia ir aiškesnę asmenybės švitimą, ir darnesnę asmens sudėtį ir grožę. O visa tuo būtų priruošiamos geresnės užgimimo sąlygos naujoms, kilnesnėms esmėms.

B. Visur, kur žmonės gyvena, skelbia jau jų aplinka, kokie jie yra. Žiūrint iš bokšto ar iš lėktuvo į didžias vietas matyti, kaip jos apniauktos drumsto oro. Reiškia tam daug jau dirbtuvės^[1], bet kiek ir gyvenamos trobos. Garai, dūmai, visokie kvapai ir dvokai kyla iš jų ir jas gobia. Bet ir žengiant per kaimus ir laukus galima numanyt, kokie žmonės yra, kurie čia gyvena.

O įžengiant į žmogaus butą tuojau numanyt, kas iš jo asmens garuoja, spindi ar šviečia. Nereiškia čia daug visi čia randami daiktai, baldai ir tvarka bei švara, bet kaip čia jaučiama, taip sakant, buto dvasia. Visa tai, kas žmogaus kūne, jo nuotaikos ir protavimo gyvenime susikuria, pildo ir artimiausiąją jo aplinką. Bet numanyti tai yra ir žmogaus išvaizdoje. Juk matyti, kad vieno žmogaus veidas atrodo šviesus, kitojo niūrus. Visa tai yra taip, kokia yra kūno sveikata, ką žmogus jaučia, ko jis geidauja, ką jis galvoja, kam jis pasišvenčia.

C. Dabarties laikais jau ir mokslininkai apie tai kalba, kad iš vidinio žmogaus judesio pasidaręs jo asmenį prisunkiąs ir siaučiąs kvapas. Kas žmogaus viduje vyksta, būtent, ką jis mano, ko jis siekia, ko geiduliauja, kokios būsenos jam sukyla arba jis pats sužadina, tas iš jo žmogystos plinta į visas šalis. Mintys jį gali nušviesti ir kartais iš jo spinduliuoti, bet ir jį niaukti. Yra žmonių, kurie tai regi. Dauguma tai nelygiu aiškumu numano.

Visam tam reiškia daugiausiai pačios žmogaus esmės gyvėjimas, jos šviesėjimas ir spindėjimas. Kuo stipresnis jis yra, tuo ryškiau tai numanyti žmogaus asmenybėje ir visame jos gyvenime. Atitinkamai jos reikšmingumas žmonėse ir visame, net gamtos gyvenime, sukyla.

1 *Dirbtuvės* – gamyklos, fabrikai.

Kada tai pastebima, kalbama apie žmogaus dorovę. Paprastai tikima, kad ji esanti tam tikrų parašytų ir skelbiamų įsakymų pildymas. O teisingiau sakytina, kad dorovė yra žmogaus esmės viešpatavimas jo asmenybės ir asmens jėgų plūdime. Kada žmogaus esmė čia vairuoja, kad žmogus, kaip sakoma, elgiasi sąžiningai, tada jis yra doras.

D. Į jį tada galima žiūrėti kaip į naują Kūrybos vyksmo židinį, į naują kūrybiškos galios kilimo darbovietę. Kas iš jo apsireiškia, veikia visą aplinką, veikia artimus žmones, bet ir gamtą: gyvūniją, augmeniją ir visą daiktiškumą. O tai ne vien jo gyvenimo laikais, bet nešasi ir į ateitį ir veikia visur kaip esmiškojo žmoniškumo žadinimas žmonėse.

Ypač tai reikšminga pasidaro tokio žmogaus vaikais ir toliau vaikais-čiais. Juose matyti tada tiesiog užtekęs tauresnis žmoniškumas. Gimdytojai, vadinasi tėvas ir motina, pasidaro tinkami, kad gali prie jų prisišlieti kilnesnio žmoniškumo esmės. Tik šviesėjančio žmoniškumo žmonėse jos gali rasti sau tinkamų diegų, kuriais pasisektų įgyti ir tinkamą kūną žemiškame gyvenime apsireikšti.

Pasidaro taip tikri žmonių taurėjimo laiptai. Kiekviena nauja tokių žmonių karta yra žingsnis tobuluman. Kas Kūrybos siekiama, žmonės vykdo pasirūpindami savo taurėjimu. Ir taip tada žmonija šviesėja kaip auštanti diena po giedru dangumi. Ji bręsta nuo kartos į kartą esmiškam žmoniškumui.

Tada vis aiškiau įsirodo, kad visi žmonijos nariai, visos ir kažki kaip skirtingos tautos yra tos pačios esmės. Žmoniškesniais žmonėmis žmonija auga į vieningumą, nors kažki kiek būtų išsisklaidžiusi. Vis daugiau atslysta^[1] priešingumai. Ir žmonių santykiavimas nuolatai darnėja.

Nebegali sukilti visokie linkimai vieniems kitus skriausti, pykti, apžodžiuoti, sukelti visokių nelabumų, neapykantų. Žmonės tiesiog lenktyniuotų vieni kitų gerovei šelpti. Vieni būtų vis kitiems pavyzdys, kurs juos skatina sekimui. Tada karai ir nebebūtų galimi. Žmonijai būtų užtekėjęs naujas amžius. To siekia Kūrybos vyksmas, o žmogaus esmiška pastanga – jame dalyvauti. Bet apie tai reikia dar plačiau pamąstyti.

1 *Atslysta* – atšlyja, atkrinta.

IX.

Žmogus – veiksnys savo kūno gyvenime

A. Ir tik prisimenant, kad žmogui reikia pasirūpinti kūnu, aiškėja, kad jis yra kita kas negu kūnas, kad yra jo priežiūra^[1] ir savininkas. O kad net tikintys žmonės kalba apie lavoną kaip apie patį žmogų, tada nereikėtų nusikreipti nuo tikrovės. Kūnas tėra žmogaus apsireiškimo priemonė, kuri žmogui ir tarpininkauja, kad gali viską patirti iš gyvenimo aplinkos.

Bet ir tai reikia pastebėti, kad kūnas yra sau gyvas dalykas, lyg koks gyvis, kurs savaip gyvena. Jis yra žmogui iš gamtos gyvumo priskirtas, kada žmogus linko leisti į žemiškąjį gyvenimą. Ir svarbu aiškiai išmanyti, kaip bus prasmingiausiai su juo santykiuota, kad juo būtų galima pasinaudoti.

Pirmiau žinotina, kad kūnas neturi būt lepinamas, tvirkinamas, bet joku būdu ir neskudinamas, kankinamas. Kūnas turi būt laikomas kaip maloni gyvybė, kuri yra pasiskyrusi žmogui, savo viešpačiui, tarnauti ir linksta būt jam draugiška.

B. Kūno augimui reikia maisto, kad galėtų iš jo susikurti ir tinkamą didumą pasiekti. Bet jam maistas ir toliau reikalingas. Jo būvis nuolatai pakinta. Jo gyvumas prisunkia pagautą maistą, įterpia į kūno pastovumą ir išmeta, kas suvartota. Kūnas mat nėra esamas, bet nuolatinis vyksmas. Nuolat jis naujėja, jaunėja ir senėja. Vis jis atmeta, kas jo dalelių apmirdamos jau išrieda iš jo gyvumo, bet ir išmeta, kas į jį pateko, o jam netinka.

O vienas prasčiausias^[2] žmogaus uždavinių yra pasirinkti, kas tinkamiausia jo kūnui maitinti. Kūnas auga ir gyvena kaip visi gyviai ir augmenys. Bet jis yra jau kitokio gyvumo laipsnio. Kaip gyviai yra pralenkę augmenis, taip žmogus – gyvius. Bet augmenija yra tarsi gyvių ir žmogaus kūno gyvenimo pagrindas. Augmenys tarsi priruošia jiems maistą.

Tas priruošimas yra daiktiškumo prisunkimas gyvybe. Yra tai nuostabus dalykas. Jūrų gyvume minta vieni gyviai iš kitų, kurie lyg nėra tikri augmenys ir netikri gyviai, bet juose yra daiktiškumas gyvintas. O toks maistas tai lengviau įauginamas į gyvąjį kūną. Žemėje gyveną augmenys

1 *Priežiūra* – prižiūrėtojas.

2 *Prasčiausias* čia – paprasčiausias.

ir gyviai ryškiau išaugina savo apraišką. Bet ir jie minta geriausiai tuo, kas gyvinta.

Taip tai ir geriausias žmogaus maistas bus gyvasis, bet tas, kurį augmenija yra priruošusi. Žmogus su savo kūnu yra, kaip sakoma, pasaulyje viso gyvumo vainikas. Jam todėl ir skirti tauriausi augmenijos doviai^[1], būtent vaisiai, grūdai, lapai, šaknys, kurie skonio ir suvirškinimo atžvilgiu tam tinkami. Žinoma, yra ir šiaip visa ko valgytino. Bet reikėtų numanyti, kad tinkamiausia yra tai, kas dar gyva. O jeigu viskas verdama ir kepama, tada pirma turi būt valgoma, kas žalia, nevirinta.

Atrodo tūliems, kad visaip priruošta mėsa esanti geriausias žmogaus maistas. Bet labai tai abejotina. Stebint plėšriuosius gyvius ir tuos, kurie minta vien augmenimis, skirtumas aiškėja. Augmenimis mintantieji yra daug ramesni, kaip tie, kurie ėda mėsą, o ir nepalyginamai pajėgingesni.

Visa tai ir pastebėti^[2] žmonėse, nors jie visokiais valgiais minta. Bet jau veidų atrodymas daug pasako. Augmenų doviais mintantieji yra skaitesnio veido. Bet jų ir nuotaika daug giedresnė, ramesnė. Jie ir gyviau užjaučia visa, kas gyva, ne vien žmones, o ir gyvūnus, augmenis.

C. Žinotina, kad senovėje žmonės nevalgė tiek mėsos, kaip dabartyje. Tik iš lengvo jie prie to priprato. Ir vis dažniau pasirinkta, kas kūną tiktai erzina. O tai veikia ne vien jį, o ir vidinį žmogaus gyvumą. Bet ir dar kita kas daroma. Į kūną verčiama, kas jį tiesiog nuodija ir marina. Mėgstami visokie svaigalai. O kaip jie veikia, žinoma. Apsigėręs girtuoklis sugriūva, jo dvasia visai apsiniaukia. O dar daugiau kenkia tabokas. Jo nuodingumas taip veikia, kad kūno narveliai kietėja. Ypač gimties liaukos jo gadina. Moteros nebegimdo vaikų.

Visa tai vartojančių žmonių ir sveikata todėl netvirta. O kad kartais ir atrodo, būk jie gerai mitę, jie veikiau prilygintini augmenims, kurie labai tręštoj žemėje yra augę. Todėl ir tvirtina mokslininkai, kad dažniausiai ligos pasidarancios iš to, kuo žmonės maitinasi, ką kūnui suteikia. Visi gyviai, kurie nemaitinami žmogaus, esą sveikesni pasirinkdami maistą, atitinkantį savo veislės ypatumus. Mėsą ryją gyviai veikiau suserga ir ieško žalumo, kad atsigaulyt.

1 *Dovis* – davimas, dovana.

2 *Pastebėti* čia – matyti.

Kada tik žmonės maitinasi žmoniškai, jų kūnuose nebesukyla prigimčiai priešingi akstinai. Kūnas sveikai tarpsta ir pasilieka sveikas. Žmogus nebeklaidinamas, kada rūpinasi tuo, kas kūnui būtų tinkamiausias maistas. Ir jis gali sveikai ilgai gyventi ir mirtų ramiai įmigdamas.

Ypač svarbu apmąstyti, kaip turėtų būti maitinami vaikai iš pat pirmų dienų. Žinoma, kad motinos kūno pienas tam naudotinas. Bet vėliau reikia būtinai saugotis to, kas augančiam kūnui kenkia. Tūlais valgiais veikiamas kūnas klaidingai tarpsta. Įvairios liaukos gamina nebegamtiškai visokius diegus. Ir kūnas apreiškia anksti ypatumus, kurie yra lyg kokie išsišokimai. Ir vaikuose pastebėt visokie negeri linkimai.

Kiaušiniai, pvz., veikia gimties^[1] liaukas, kad lyg greičiau bręsta. Todėl vaikams jie neduotini pirm baigus septintus metus. Šiaip jų gimtiškumas anksčiau sukyla, ir vaikai pradeda gašlauti ir antrąją jų lytį gėdinti. Veikia panašiai pribrendusįjį žmogų tūli gėralai. Girti vyrai labai greitai užninka moteras.

Ir per daug valgyti yra nesveika. Įpratę prisikrauti skrandį tiki, jie nesą sotūs, jeigu nėra jį visai prikimšę. Sotumas numanytinas kaip koks vidinis kūno patenkinimas. O tai valgančiam pasidaro aišku, kad pirmoje eilėje valgo, kas lengviau suvirškinama, būtent, kas žalia, nevirinta, bet ir tūli virti valgiai.

Gal šičia ir primintina, kad, norint mėsą valgyti, reikia gyvulį žudyti. O tuo nusidedama prieš gyvumo dėsnius. Žmogus su savo kūnu glūdi įvairių gamtos jėgų plūdime. Todėl žudantįjį aptvinsta žudomasis gyvumas ir plėšia jo gyvumą su savim. Žmogui nepridera nusidėti prieš gyvybę.

Pasirūpinant žmonišku maitinimu, žmogaus kūnas, būdamas sveikas, gamina ir sveikus diegus. Ir jie gali sveikai atsiskleisti ir tapti tinkamu kūnu naujai gimstančiai kartai. Taip tad ir šiuo atžvilgiu žmogus įsirodo esančiu labai reikšmingu Kūrybos veiksmu.

D. Bet labai svarbu ir prisiminti tai, kas yra beveik dar reikšmingesnis žmogaus, kaip ir visų gyvių, maistas, būtent oras. Tai jau kiekvienas žmogus numano. Jaučia kartais greitai kokį nors slopinimą. Todėl ir vis reikia rūpintis tyru, gaivių oru. Ir vis giliai kvėpuoti.

1 *Gimties* - lytines

Bet labai patartini ir kvėpavimo pratimai. Gerai iškvėpavus, reikia įtraukti orą, pirmiau pildyti plaučių apačią, tad vidurį ir pagaliau viršutinius galus. Valandėlę palaikius orą, reikia jį pamažu iškvėpuoti užiant ž, arba ir balse, būtent *i, é, a, o, ū*. Iškvėpuojant *i*, jaučiamas virpėjimas smegenyse, *é* – gerklėje, *a* – krūtinėje, *o* – širdyje ir *ū* – giliai apačioje, viduriuose. Bet vis reikėtų šį virpesį praskleisti iš tų vietų iki galvos ir kojų.

Toliau reikia rūpintis ir iškvėpavimu visa kūno oda. Jos akutės turi būt laikomos atviromis, turi būt švarinamos. Todėl numazgojimas viso kūno labai patartinas. Turėtų tai būti daroma kas rytmetį, atsikėlus iš lovos. Šlapią skara reikia braukti dešinę ranką iki peties, taip jau kairę ranką, sprandą, kaklą, kaktą, kojas nuo apačios iki strėnų, pirma dešiniąją, ypač gerai pažastis ir kinkas.

Labai gera yra ir šiltai maudytis, įsigulint į vandenį gal 39° C ir po 10 min. pripilti karštesnį vandenį iki 42° C ir gal daugiau. O po to nusiplauti šaltu vandeniu. Gera ir yra kojas dažnai maudyti pakaitomis šiltame ir tada šaltame vandenyje. Kojų padai juk turi daugiausiai akučių. Patirta, kad maždaug pusę visų kūno odos akučių aplipinus, žmogus miršta. Kūnas kvėpuoja ir savo oda, o tai negalėdamas, kvėpavimu vien plaučiais neišlieka gyvas. Šitam kvėpavimui pagerint labai gera yra visą kūno odą kasdieną nušepėčiuoti, kad būtų nubraukiamos iš odos pasidarancios blaškanos^[1].

E. Yra kartais kalbama, kad visokiais tokiais pratimais kūnas tik varginamas, jei ne tiesiog kankinamas. Yra, tiesa, nesmagu, kada šis tas taip daroma. Bet kūno gyvumas tuo skatinamas ir lyg sukyla. Jis įsigyja daugiau atsparumo, yra užgrūdintas. Ir stiprėja.

O kada visa tai vengiama ir vien žiūrima, kad kūnui būtų visai smagu, kad jis visokiais skanumynais prikemšamas, tada jam padaroma daugiau negera. Juk taip sukeliama visokios negalės, visokie pasilpimai ir visokios ligos. Tik jos nepasidaro staiga, ir todėl nenumanoma, kas tam priežastis. Ir žmonės vargsta nežinodami, kad jie patys visa tai sau yra sukūrę.

Žmogus mat yra Kūrybos veiksnys, kurs gali gera ir bloga sukaupti. O dažniausiai jis savo kūno gyvumą išverčia iš gamtiško tarpimo vėžių ir turi kęsti, jog suprastų, kas pridera žmogui. Sveikas, bet skūpus^[2] kūno maiti-

1 *Blaškanos* čia – nubyrancios viršutinio odos sluoksnio ląstelės.

2 *Skūpus* čia – saikingas.

nimas, kūno švarumo išlaikymas ir užgrūdinimas nėra jo kankinimas, o jo gyvumo tvirtinimas.

F. Labai prižiūrėtinas kūno augimas, kurs apsieiškia diegų brendimu. Jie neturi būti išdrabstomi, taip sakant. Vyriškas žmogelis, jaunuolis gali aiškiai numanyti, kad po vienos antros dienos ypatingo tų diegų sukilimo tai atslęsta, ir kažkoks gaivumas, ypač smegenyse, nujaučiamas. Diegų gyvumas vėl atsiduoda visam kūno gyvumui.

Iš tų diegų sukilimo pasireiškia ir tai, kas žada kažį kokį malonumą iš antros lyties žmogystos. Kalbama apie įsimylėjimą, arba tiesiog apie meilę. O meilė yra, jos esmę stebint, vieningumo patirtis, kurios kūnu susiglaudimas tėra silpna ir greit pranykstanti atšvaista. Žmogus kaip Kūrybos veiksnys turi esmiško meilės apraiška būti. Ir tam kūno gyvumą prasmingai panaudoti. Tik taip jis įsirodo, kam pašauktas.

G. Dar ir minėtinas kūno pratimas^[1] visokiems darbams. Ką žmogus padaryti, ką kurti nori, tam kūnas ne iš karto slankus. Jis turi būt pratinamas. Tai reiškia, žmogaus mintis, jo sąmoningumas turi būti kūnui įskiepjamas, kad pasidarytų jame lyg naujas ypatumas. Taip tada žmogus vis tobuliau atlieka visokius darbus ir tuo pasireiškia kaip kūrėjas.

Taip visa kas apmąstytina, žiūrint į žmogų kaip į Kūrybos veiksnį jo kūno gyvenime. Kaip žmogus elgiasi su savo kūnu, taip jis pagrindžia sąlygą žmonių žmoniškėjimui, taurėjimui arba smukimui. Tėvų įpročiai ir kūno atžvilgiu persimeta ant naujosios kartos.

Siekiant tauresnio žmoniškumo užtekėjimo, būtina prižiūrėti kūno gyvumo, ne jam kenkti, o visaip jį kelti. Jis turi būti vertinamas kaip ir visa, kas gyva. Kur taip yra, čia žmonės ir negali stotis į karus, kuriais naikinašmos milijonų žmonių gyvybės.

X.

Žmogaus atsivėrimo lygis jo žmogystoje

A. Prisimintina, kad aiškesnė negu kūno gyvenimas žmogui yra jo nuotaika su visomis jos būsenomis. Kūno gyvumas ją veikia, bet yra ir

1 *Pratimas* čia – įpratimas, išmokimas.

jos veikiamas. Bet nuotaika veikiama ir gilesnio bei paties dvasinio žmogaus gyvumo. Ir nuotaika atsiliepia į tai. Vis dėlto ji tikriau taikinasi^[1] prie kūno gyvenimo.

Nuotaika yra tas žmogystos gyvenimo lygis, kuriame sukyla ir nyksta visokie jusmai, jausmai, smagumai ir neramumai, džiaugsmas ir skausmas, nuliūdymas, baimė, palankumas ir nelabumas, linkėjimas ir pavydas, meilumas ir neapykanta, geiduliavimas ir atmetimas, aistros, visokie niekšiškumai ir dar visa kas kita.

Yra tai nuolatinis vidaus judesys, kurs kiekvienam žmogui yra žinomas, kurs nors kiek nujėgia savo patirtis stebėti. Bet jis yra kiekviename žmoguje kitoks, yra gyvesnis ar silpnesnis, staigesnis ar lėtesnis, aiškesnis ar slaptėsnis. O beveik vis jis sukyla ir atslūgsta, atitinkant tai, kaip kūnas [veikiamas] iš aplinkos, bet ir veikiamas to, kas į jį patenka, būtent oras ir maistas, šiluma ir šaltis, šviesa ir tamsa. Visa tai pasitinka žmogaus esmę, jo sąmonę, ir jaučiasi akstinama kaip nors atsiliepti.

B. Nuotaikos būsenas žmogus paprastai ir greičiau kaip visa kita apreiškia ir patiria. Jis pastebėdamas, žmonės tada ir kalba apie kitų žmonių nemalonumą, nelabumą, netikumą, nedorą, žiaurumą ir bjaurumą. Rečiau girdėti kalbant apie kitų žmonių malonumą, gerumą ir dorą. Ir taip įsirodo tai, kokie kalbantieji patys yra. Ką žmonės veikiau pastebi kituose ir tai peikia, tai ir juose yra.

Ir jie kalba, norėdami įrodyti, kad jie geresni už kitus. Bet yra žmonių, kurie nori kituose vis tiktai nuvokti, kas gera yra. Taip tada jie ir kalba apie juos.

Tokie žmonės tada yra ir pastovesni, ir ramesni visose gyvenimo sunkenybėse. Dažniausiai žmonės žiūri į ateitį su abejojimu ir neviltimi. Beveik vien temąsto apie tai, kas grėsia jų gyvenimui. Todėl jie ir vis tepriimena, kas negera patiriama. Ir visa tai liudija, koks jų vidaus gyvenimas yra, kokios būsenos čia tvinksta.

Įsirodo taip ir tai, kad tokie žmonės yra visai prisišliję prie kūno gyvenimo, ir visa tai gyviau patiria, kas jam tenka. Jų esmė tėra dar maža teatsiskleidusi, arba, kad jau kiek įsigalėjusi, vėl pradėjusi suglebti. Visi jų ap-

1 *Taikinasi* čia – prisiderina, prisitaiko.

sireiškimai ir yra kūno reikalų žyminami, tarsi žmonės būtų tiktai kūnai. Jiems tai ir tegali gimti menko žmoniškumo vaikai. Kilnesnės žmoniškos esmės nerastų galimumo juose užgimti. Jie būtų joms per daug kitokiais, labai atstūs^[1].

Lyg savaime jos slinksta į tuos žmones, kurie yra šviesesni, skaistesni, kurie nesikuria visokių niūkių nuotaikos būsenų. Yra tai tokie, kurie stengiasi kituose žmonėse tik stebėti tai, kas čia gero, malonaus, tauraus, doro. Atitinkant šviesėja ir skaisėja jų vidinis gyvenimas. Tauresnis žmoniškumas juose atsiskleidžia. Ir jiems prisitaiko tokie vaikai, kurie šį atsiskleidimą tęsia ir tvirtina. Jų nuotaika yra tada ir dar šviesesnio laipsnio.

C. Beveik daugiau dar kaip kūnu žmogus turėtų rūpintis savo nuotaika. Ji laikytina nuolatai priežiūroje. Tiesa, kūnas be pertraukos visaip aplinkos veikiamas. Ir tai atsigarsi nuotaikoje. Bet kaip žmogus gali atsiginti prieš visus blogus įspūdžius į kūną, taip jis ir įstengia atsikreipti nuo to, kas nuotaiką neigiamai paliečia, kas žmoguje marina užuojautą visam, kas gyva, kas nuotaiką tik erzina ir niaukia.

Nuotaika yra žmogaus gyvumo atsivėrimo lygis. Visa, kas kūnu jam įnešama į vidinį gyvumą, jis pasitinka su savo sąmone ir taip tai nušviečia. Tokiu būdu jis gali sukylančių būsenų gyvumą stiprinti, bet gali jį ir nuguldyti. Žinoma yra, kad supykimas didėja, žmogui jam atsiduodant. Jis jį tada gyvina savo sąmone. Bet nusikreipdamas nuo jo, jis jį stačiai gesina. Tokiu pat būdu ir paveikiamos kitos būsenos. Baimė tiesiog įsigali, jeigu žmogus ją nuolatai peni savo sąmone. Jis tada jos ir visai parbloškiamas.

Taip tai žmogaus esmė šiame jo gyvumo lygyje atsveria, kas jį šviesina ir kas temdo. Nelengva tai vykdyti, kada jau yra stiprėję tai, kas slegia. Ypač sunku tai daryti, kad kūno gyvumo kokia ypatybė yra sukilusi, ko nors erzinta. Žmogus turi tada tiesiog kovoti su įsigalėjusia būseną. Ir jis dažnai nusileidžia, jai atsiduoda. O tų būsenų yra visokių, kurios sukeliamos kūno gyvumo. Ir sėkmingiausia yra, kad žmogus kantriai laikosi aukščiau šių būsenų, kol nenusiguldo^[2], kas iš kūno reikišėsi. Jau tokiu elgesiu žmogus savo esmėje stiprėja ir palaiko viršų ant nuotaikos.

D. Minimame žmogaus gyvumo lygyje pirm viso svarbu atskirti tai,

1 *Atstus* – tolimas.

2 *Nenusiguldo* čia – nenurimsta, nenutyla.

kas visai asmenybei reiškiasi neigiamai ir kas teigiamai. Labai aiškiai žmonės tuo skiriasi, kam jie atsiduoda, ar gyvena neigimui, ar teigimui. Bet yra gal daugiausia tokių, kurie nuolat svyruoja ir tai vienam, ir vėl tam, priešingam, atsiduoda.

Kas neigiama ir kas teigiama yra gyvenime, itin svarbu numanyti gimties atžvilgiu. Kūno gyvume sprogstant diegams, sukyla ir tam tikros būsenos nuotaikos lygyje. Neigimui atsidavę žmonės tada nesilieka^[1] kūrybos priemonėmis, o vis tik skiriasi akies mirksnį suliepsnojančioms užgaidoms. Gyvybės diegai be prasmės išdrabstomi, iššlakstomi. O diegui^[2] pradėjus atsilukštinti^[3] moters kūne, tūla linksta net jo žudymui. Visai nenumanyta, koks baisumas tokiu būdu apsireiškia.

Tokie žmonės ir negali tapti laiptais naujam tauresniam žmonšikumui. Veikiau dar pasisektų tai tiems, kurie svyruoja. Jie galėtų teigimui stiprėti. Neturėtų parimti prie to, kas iš kūno gyvumo iškyla į nuotaikos lygį. Užtenka trumpo sąmonės susitikimo su tuo ir akies mirksnį patirti iš to susitikimo gyvėjusią būseną. Bet tada reikia greitai nuo jos atsikreipti ir ją palikti. Būtina iškilti į skaitesnę būseną, kuri su visai kita kuo susieta. Tada žmogus kaskart patiria, kad jis gyvėja savo esmėje, jaučia gaivumą.

E. Kurs nors pradeda teigiamai pasitikti visą gyvumą, neužilgo aiškiai numano, kas jo neverta, ką reikia kietširdumas, naikinimas, žudymas. Visa tai jam vis ryškiau pasidaro kaip nežmoniškumas, netgi kaip žvėriškumas. Tikras baisumas yra jam tai, kad gyvuliai ir patys žmonės kankinami. Matosi jam, kad tokie piktadariai nėra pribrendę tam, kad gali užjausti visa, kas gyva.

Nusmukimas į daimoniškumą^[4] yra tai, kad tūli mokslininkai tarsi žmogaus sveikatos dėlei pjausto gyvų gyvūnų kūnus, norėdami stebėti, kas iš to darosi. Visi tokie bandymai yra visiškai neprasmingi. Tik apniauktos sąmonės žmonės gali tikėti, kad iš gyvybės neigimo gali kas nors teigiamo būt įgyjama žmogaus gyvybei ir kad dvasinis jo žvilgis gali šviesėti gyvybės slėpiniams.

1 *Nesilieka* čia – nebebūna, nepasilieka.

2 *Diegas* čia – gemalas.

3 *Atsilukštinti* – augti ir atsiskirti, atsidalinti.

4 *Daimoniškumas* – demoniškumas; tamsiųjų kūrybos galių reiškinys.

Neužuojauta, žiaurumas ir gyvybės naikinimas įrodo žmonių sąmonės niūkumą, iš kurio nieko gero negali tecti žmonėms. Žmogaus kūno sveikata tėra išlaikoma ir stiprinama išmintingai patenkinant jo privalumus^[1] ir visą gyvybę vertinant ir šelpiant. Kaip tik tai atsiliepia slėpingai į visą žmogaus gyvenimą.

Iš neužjautimo kitų gyvūnų išeina ypatingas vyksmas. Kuo daugiau žmogus kankina gyvius ir naikina jų gyvybę, tuo dažniau jis užninkamas visokių nesmagumų, net kančių ir tokių galių, kurios jį tiesiog žudo. Yra tai slėpinga, bet pati tikrovė. Gyvybės neigimas atsiliepia lėčiau ar skubiau pačiame žmogaus gyvume. Jo kūno gyvumas yra dalis visos gamtos gyvumo. Prieš jį veikiant, naikinama ir savąjį.

Žmogus gyvena ant žemės ne tiktai ore, šilumoje ir saulės šviesoje, o pačiame gyvumo galių plūdime ir bangavime. Kada žmogus ir tik vieną jų apraišką skudina, sužeidžia, vargina, kankina, tai jame atsiliepia kaip negalia ir liga.

Paprastai žmonės to nesupranta. Bet gali būti aišku, kad karai tegali iškilti ir žmonės vienas kitą žudyti, kada jie yra netekę užuojautos tam, kas gyva, kada jie savo esmėje dar nėra pribrendę žmoniškumui arba gal jam apmire į patekę į pažmoniškumą.

Žmonės nesustodami ieško atsigavimo iš visokių negalavimų ir stengiasi suvokti jų priežastis. O nenumano, kad jos glūdi jų elgesyje, glūdi tame, kaip jie pasitinka visa tai, kas gyva. Reikia palikti visas blogas būsenas, visus geiduliavimus kitiems kenkti, visus linkimus kitus skriausti. Daryti, kas pikta, turėtų būt visai nebegalima. Tada žmogaus gyvenimas būtų teigiamos reikšmės visam pasauliui. Žmogus eitų Kūrybos vyksmų keliu. Ir žmonės galėtų tapti tėvais naujo, tauresnio žmoniškumo vaikų.

XI.

Žmogus ypač svarbus Kūrybos veiksnys gimties gyvenime

A. Kiek apie tai jau ir minėta, vis dar daug pasakyтино. Reikia vis iš

1 *Privalumus* čia – poreikius.

naujo prisiminti, kad žmogaus kūno augimas nešasi tolyn diegų dygimu. Iš jų gali augti naujas kūnas, kada dviejų skirtingų lyčių diegai sutampa. Yra tai vyksmas, kurs visame gamtos gyvenime pastebimas. Vis dėlto jis yra labai slėpiningas ir nuostabus. Jį vykdo pati Kūrybos galia. Tik apie tai retai kas tepamąsto.

Diegai yra keisti kūrinių. Jais duota naujo kūno pradžia, jie yra jo kilmė. Bet, giliau žiūrint, kiekvienas diegas aiškėja kaip vienas jo kilmės gyvumo susikaupimas. Dygdami vyriškame kūne, jie čia sukelia linkimą gaminti, arba dar greičiau gimtį patirties geidavimą. Moteriškose jie sužadina ypatingą ilgesį didesnio arba nors didėjančio gyvumo ar jau ir tiesiog naujos gyvybės.

Abiem lytim patenkinant skatinimą, abi Kūrybos galios tarsi aplyjeamos malonumu. Vyriškam, tiesa, jis niaukia vidinį šviesumą, lyg jam gęstų, bet moteriškai sąmonė tiesiog subunda. Pasidaro net numanu, kad jai artėja, kad į ją leidžiasi nauja sąmonybė, kuri jai yra giminiška ir labai maloni.

Toji tada ir liekasi jo asmenyje, kad jos kūne vyro ir jos kūno diegai arba, tiksliau pasakius, jų gyvumas sutampa diegams susivienijus. Todėl abiem ir yra, tarsi jų pačių gyvumas jų asmenyse sukilo. Patiriama tai beveik kaip koks palaiminimas, kurs nėra kūniškumo davinys. Abu asmeniu jaučiasi susitikusiu prie naujo gyvumo laipsnio.

B. Visa tai ir nepatyrę ar dar neregęję žmonės, pastebėdami vieni antros lyties žmogystą, kartais ūmai numano kaip kokį laimės pažadą. Ir pasidaro, antrajai lyčiai atsiliepiant, lyg abiejų gyvumo samplūdis, kurs juodu traukia prie viens antro ir taip juodu vienija, kad pasidaro vieno gyvumo ašigaliu.

Bet ne vis jau taip yra ir pasilieka. Dažnai toks tarsi sutapimas vėl išsklinda ir vyksta su kita žmogysta. Vis dėlto, kad ir rečiau atsitinka, kad pirmasis dviejų asmenų susitikimas abiem rodosi kaip iš amžių nustatytas, jiedviem nulemtas suvedimas. Yra taip, kada abi asmenybė jau yra skais-tėjusi. Kiti prieš tai klampoja drumstume su visokiais bandymais ir klydinėjimais.

Dabarties laikais apie abiejų lyčių santykiavimą teaušta išmanymas. Žmonėms paprastai rodosi, kad gimtiškas santykiavimas teesąs tik asmens

pasismaguriavimo dalykas, kurio pasėka^[1] gali kartais būti gaminimas bei toliau ir gimdymas. O tai įrodo labai menką žmoniškumą. Kas yra nuostabiausias žmogaus gyvenimo įvykis, tai laikoma tik tarsi žaidimu. Todėl tūli ir gali visai nežmoniškai žudyti gemalą.

Kad užvaisinimu reiškiasi ypatinga, labai slėpinga Kūrybos veikla, retai kam teaiškėja. Iš tokių tėvų todėl ir tegali gimti menko žmoniškumo vaikai, menkesni negu tėvai yra. Naujoji karta todėl yra tada laipsnis žemyn. Gimties santykiavimu tokie žmonės tik drabsto savo kūno gyvumo dovius.

O tam jie nėra kurti. Nėra jie gašlavimo priemonė. Dviem siekiam jie skirti, būtent uždiegimui naujam kūnui augti ir gavėjimui^[2], stiprėjimui to kūno, kuriame jie dygo. Kaip labai ir būtų geistinas gimtiškas santykiavimas su antrąja lytimi, vis dėlto kūno diegai daug reiškia vyriškam kūnui, kad jie liekasi jame ir atsiskleidžia vėl jo gyvume.

C. Kaip moteroms, taip ir sveikam ir doram, tauriam vyrui tik laikais tesikaupia diegai ir akstinimai gaminimui. Vyrui to po neilgo nebėra. Užtat jam pasidaro kūne ypatingas gaivinąs jausmas. Dieguose susikaupęs kūno gyvumas, netapęs naujo kūno susikūrimo skatinimu, pasidaro savo kilmės kūne gaivinanti jėga ir stiprina jo gajumą. Visaip tai ir aiškėja.

Gašlavimui nepasiduodantieji yra vis stipresnės, patvaresnės sveikatos. Nors būtų jie ir menko kūno, jis tačiau pakenčia geriau visokius sunkumus, oro pakitimus, šaltį ir karštį, bet ir negerus atsitikimus, kitų žmonių nelabumus. Visaip apsireiškia iš jų ypatingas stangumas^[3].

Pasižymi labai ir smegenų gaivumas. Labai jos veiklios, judrios. O juslės yra gerai imlios, daug atviresnės, kaip kitaip pasielgiančių žmonių. Atitinkamai pasižymi ir jų nuotaikos giedrumas ir protavimo aiškumas. Diegų gyvumas pasidaro susitūrėjančiųjų kūnuose visos žmogystos gyvumo šviesėjimu ir grožinimu.

Visai kitokios patirtys yra tų žmonių, kurie gimties akstinimą seka vien kūniškam pasimėgimui ir pagaliau gašlavimui, pasileidimui ir ištvirkimui. Labai aiškėja, kas iš to pasidaro, kada vyriškieji ir moteriškosios

1 *Pasėka* – pasekmė.

2 *Gavėjimas* čia – atsigavimas susilaikant nuo gimtiško santykiavimo.

3 *Stangumas* čia – tvirtumas, atsparumas.

dažnai keičia asmenis gimtiškam santykiavimui.

Kaip jau minėta, toks santykiavimas iš karto kuria abiem kūnam gyvumo samplūdį. Kaip tik santykiuojama su kitu kūnu, tas samplūdis sudraskomas, ir palikta asmenybė jaučia tai lyg kraujuojančią žaizdą. Iš to tada tai vykdytojams pasidaro po [kurio] laiko ir visokios negalės. Išskyla pagaliau iš to baisios ligos, kurios nešasi tolyn. Kalbama apie užsikrėtimus, apie limpančias ligas. Bet jų atsiradimas nenuvoktas. O galbūt suprantamas iš to, kas pareiškta.

D. Visa tai apmąščius, rodos, turėtų aiškėti, kad iš gašlaujančių žmonių negali gimi taurūs vaikai, kurie būtų žmoniškesni negu jų tėvai. Bet ir dar nieko gero nereiškia tai, kad vyras ir motera gimtiškai santykiuoja tik vienas su antru, o ne dar ir su kitais, jeigu juodu gašluoja ir gimties gyvenime elgiasi neprasmingai. Jų vaikai tėra tada kokie jų tėvai, dargi dažniau menkesnės dorovės, ir pradeda ištvirkti vos dar pribrendę gimtiškai. Tada jie ir smunka žemyn, ir stumia naujas iš jų gimstančias kartas vis griežčiau į nešvarųjį, niukų žmoniškumą.

Nėra to, kada žmonės gyvena gimties atžvilgiu skaitūs. Tik tada gimsta iš jų ne tiktai sveika nauja karta, žiūrint į kūną, bet ir su palinkimu skaisčiai nuotaikai. O tai juk yra dar reikšmingiau negu sveikas kūnas. Taip mat vyksta, ko Kūryba siekia. Žmoniškumas įsigali. Žmonija tiesiog gyvėja su kiekviena tokia nauja karta. Ji kyla Kūrybos nustatytu keliu. O tokioms tauresnėms kartoms daugėjant, žmonijoje vis geriau ir tvirčiau reiškiasi visus žmones derinanti, juos vienijanti galia, esmiškasis žmoniškumas. Karai vis rečiau tesukyla, ir pagaliau jų visai nebegali būti.

Po apsisavinimo gimtiškai nebesantykiuoja skaitūs žmonės. Jie aiškiai nujaučia, kad tai yra šventas uždavinys. Užtat juodu gyvena kuo nuširdžiau vidiniu atsidavimu vienas antram. Jų santykiavimas yra tiesiog pašventintas. Visas jų gyvenimo numanymas pakyla iš kūno gyvumo į aukštesnį, slėpiningesnį. Ir tuo jie dar tikriau priruošia^[1] tauresnio žmoniškumo užtekėjimą.

Nereikėtų kalbėt, kad žmogus esąs gamtos išdava, kurioje gimtiškasis santykiavimas esąs visą gyvumą aprėpiąs dėsnis. Sveikos moteriškos sta-

1 Priruošia – paruošia, sudaro sąlygas.

čiai kratosi naujo santykiavimo, kada yra apvaisintos. O gyvūnijoje, kur gyvenama poromis, nėra tam palinkimų ir vyriškuose.

Jų gimtiškumas tik tada ištvirksta, kada jie kaip nors yra netekę sveikos prigimties. O tai reikėtų ir išmanyti žmonių gyvenime.

Skaistumas yra visai nenumatomos didžios reikšmės žmogaus taurėjimui. Juo rūpintis reikia todėl visomis išgalėmis, jam pasiryžti, pasišvesti ir gyventi. Gimdyje ir gimime juk veikia nuostabiausiai šventoji galia. Tai skaisstėjantieji žmonės iš lengvo vis aiškiau numano. Ir atitinkant gyvendami, jie vykdo šventąją Kūrėjo valią. Tada ir patiria jos palaiminimą, kurs visai neapsakomai didesnis yra kaip kūniškas smagumas. O kuo daugiau tokių žmonių pribręsta, visa žmonija iš lengvo vis tikriau palaiminama.

XII.

Žmogaus kūrimo, veiklos ir apsireiškimo židiny

A. Nuotaikos lygis yra, kaip minėta, žmogystoje žmogaus esmės mėginimui ^[1] skirtas. Čia ji turi atsisverti ir apsireiškimui sukilti. Čia ji paprastai ir įspūdingiausiai pataikoma kūno gyvumo ir to, kas kūnui iš aplinkos tenka. Čia ji ir greičiausiai atsiliepia, kurstydamą tai, kas čia darosi.

Kitaip veikti žmogui skirta vidiniame gyvenimo lygyje, būtent tame, kur mintys sušvinta. Čia žmogus nuolatai veikia. Iš visų ryškiau patirtų juslių atnašų jis čia kuriasi visokių lyčių, visokių vaizdelių. Iš jų tad sukyla visai naujas gyvumas. Kad nuotaikos būsenos žmogystą gobia kaip koks kvapas, kaip žmoniškumo oras, jo šiluma arba vėsumas, tada minčių gyvata yra tikriausiai švietimo židiny.

Tik tas švietimas yra kiekvienoje žmogystoje kitoks ir nėra nė vienoje pastovus ir patvarus. Jis aiškėja ir vėl niaukiasi. Vis dėlto jis [yra] stipriausias, net galingiausias žmogaus apsireiškimas, veikia visą jo aplinką ir skrysta ^[2] iš jo kaip spinduliavimas. Bet visų žymiausiai jis turi reikšmės paties žmogaus gyvenime.

1 *Mėginimas* čia – išbandymas.

2 *Skrysta* – sklinda.

Kokios yra žmogaus mintys, toks yra visas jo gyvumas, taip skelbiasi jo esimas ir visas jo veikimas. Minčių gyvenimas yra jo jėgainė. Iš minčių susikaupia visa žmogaus padėtis, kuriasi jo aplinka, tarpsta jo asmuo, jo sveikata, net jo vaikai ir jo, kaip ir jų, likimas. Sakytina tiesiog, kad minčių židinys yra visų žmogaus apsisireiškimų kalvė ir jų įsigalėjimo dirbtuvė.

B. Mintis kuria sąmonę. Taip ji aiškiausiai apsisireiškia. Sako tūli manytojai, kad ji esanti žmogaus esmė, žmoniška siela. Bet ji turi būt pažįstama ir kaip esmiškoji žmogaus galia, kuri, tiesa, yra ne visur tokia jau. Kada ji šviesesnė, ji yra ir stipresnė; jeigu tamsesnė, tada ji silpnesnė. Atitinkamai yra ir jos kūriniai. Su jais ji veržiasi į juslinį gyvenimą ir jį prisunkia. Vėl šisai atsiliepdamas ją silpnina, ją susiurbdamas ir prarydamas.

Tie žmogaus esmės kūriniai yra visokie. Bet pagrindiniai yra ir liekasi mintys. Jų sutaikinimas^[1] vadinamas mąstymu, protavimu ir net galvoji-mu. Iš tų sutaikinimų kuriamos naujos mintys. Jos tada yra jau daugiau atlyžusios nuo juslinio gyvenimo ir nuo paties daiktiškumo. Vadinamos nuovokomis ir sąvokomis. Jose sąmonės šviesa sukelia visokius naujus susiejimus. Kalbama tad apie protavimą.

Taip veikdama žmogaus esmė kartais lyg ir atsitraukia į save, atsimensa savęs. Ir kas kartą, kad ji tai daro, ji lyg esmiškai stiprėja ir jaučia sukilimą raginimo naujam kūrimui.

Jeigu mintys jungiamos prie tam tikrų nuotaikos būsenų, gali iš to gimti visokie geiduliai, troškimai, karščiaivimai, aistros, labumai ir nelabumai, visokie gundymai, viliojimai ir dar visa kas kita. Bet tuose sprendimuose pats gyvumas yra nuotaikos būsenos. Jeigu tose būsenose ir su jomis susietose mintyse vadovaujančioji galia lieka sąmonė, tada jų veržtis^[2] yra tai, kas vadinama noru arba valia.

Vis dėlto visame vidiniame žmogaus gyvenime viešpatinga yra sąmonės šviesa. Ji veikia mintimis ir nuotaikos būsenomis kaip iš naujai sukurtų spuogų^[3]. Bet žmogus pašauktas laikytis su savo sąmone aukšt visų tų kūrinių ir kūrinių, susikaupęs savyje. Tik tada jam galima šviesėti ir daugiau galios apreikšti. Tik taip esmiškasis žmogus sukyla, aiškėja ir gali

1 *Sutaikinimas* čia – sustatymas, suderinimas.

2 *Veržtis* čia – veržimasis, siekimas.

3 *Spuogas* – pumpuras, užuomazga, pradžia.

viešpatauti savo asmenybėje ir aplinkos gyvenime.

C. Susikūręs mintį, žmogus mielai ir prie jos kimba. Jam rodosi, kaip kad čia glūdanti jo paties gyvybė. Bet jis ir griebiasi kitų sukurtų minčių. Paprastai jos jam tenka per kalbą. Juk ji yra minčių kūrimo nusileidimas iki kūno narių judesio ir iš jo teikiasi kitiems žmonėms, kurie yra tos pačios prigimties arba išmokę nuvokti iš girslei^[1] patenkančių veiksmy pačią mintį, iš girdimų žodžių – jų prasmę. Bet dažnai pasiekia kitų kurtos mintys ir betarpiškai žmogų vidiniame jo budrume. Kalbama apie atplaukusias arba sukilusias mintis.

Bet taip tada pasidaro žmogui naujos prievolės. Svarbu, tiesa, pirmoje eilėje, kad jis pats kurtųsi kuo šviesesnes mintis. Bet būtina, kad jis vengtų įsigyti nešvarias, blogas, bjaurias mintis, kad nekibtų prie tokių jį apšlakstančių minčių. Žmogus niekumet neturėtų žvalgytis, ar nepastebėtų, kas negera, nedora, niekšiška žmonėse ir žmonių gyvenime. Vis jis turėtų pasistengti išvysti, kad ir labai maža, ko [nors] gero, kilnaus, tauraus kituose žmonėse, nors jie ir būtų supurvinti visokiais nešvarumais.

Taip laikydamasis, žmogus savyje ir kaupia, kas yra gera, ir tampa versme visokiam gerui. Bet kurs renkasi tik blogumus, tas pasidaro visokio niekšiškumo plūdumu. Ir taip tai žmonės ryškiausiai skiriasi. Vieni linksta nuvokt ir patirt, klausytis ir kalbėt, kas skaudu, baugu, šurpu, kas grėšia ir, toliau, kas bjauru, nešvaru, nedora, nežmoniška, kas iš kitų žmonių reiškiasi. Bet kiti norėtų vien tai patirti ir apie tai kalbėti, kas šviesu, kilnu, tauru, dora. Tik tokių žmonių nėra visur didesnio skaičiaus.

Žmonių nėra dar numanyta, kaip visa, kas nėra gera, temdina ir menkina žmoniškumą ir kad jį šviesina tiktai visa, kas gera. Ir tūli žmonės tiesiog mandrauja savo skelbimais visokių niekų. Yra rašytojų, kurie tokiais pasireiškimais įsigijo net gana didį garsą. Jų raštai ypač mielai skaitomi tokių žmonių, kuriems patinka su savo esme nardyti visokiuose pažmoniškumo apsiireiškimuose.

Iš kibimo prie tokių niekingumų išdygsta žmonėms greičiausiai linkimas visa ką naikinti, griauti ir net žudyti. Tokiu būdu jie ir vis tikriau atsiduoda neigiamajai pasaulio galiai. Ir taip tada gali iškilti karai ir baisiai

1 *Girslė* – klausa.

siaubti, naikinti, kas tik žmogaus kurta, kas jo auginta, ir pagaliau – ir jį patį be užuojautos.

O žmogus pašauktas skirtis^[1] su savo visa esme, su visu savo gyvumu ir su visu savo gyvenimu teigiamajai, gyvinančiajai, šviesiajai Kūrybos galiai. Jam tai ir pasiseka, jeigu jis vis to atsimena, ir palikdamas visa, kas tamsu, drumsta, atsiduoda šviesai savo vidiniame kūrime ir, nors turėdamas santykiuoti su visokiomis mintimis, laikosi vis aukščiau jų. Vis prisimintina, kad sąmoningumas veikia mintis, kad jos veikia nuotaikos būsenas ir tosios užplūsta kūno gyvumą ir jį gaivina arba slopina.

Kiekvienas žmogus turėtų visai aiškiai žinoti, kad jam tenka kuo daugiau skaudumų patirti, kuo daugiau jis naikina ir žudo. Savo veikimu jis atsiduoda naikinimo galiai. Ji tada jį visai prisunkia ir jį veikia. Vis iš naujo prisimintina, kad žmogus gyvena ne tiktai ore ant žemės, saulės šilumoje ir šviesoje, bet ir gyvumo tvane. Kada jis vieną jo apraišką skudina, tuojau to skudinimo sukilimas užplūsta ir ant jo, nors tai dažnai ne veikia^[2] taip atrodo.

Vis dėlto taip yra. Juk žmonės nuolat skundžiasi dėl visokių negalių, ligų, skaudėjimų, kančių ir vargų, o neįstengia ieškoti ir surasti jų priežastis. Tųjų yra labai daug ir visokių. Bet vyriausiosios glūdi žmonių ne-labume, jų vidiniame nešvarume, jų piktume, jų atsidavime tam, kas yra gyvumo neigimas.

Visos blogos mintys, visi geiduliai ir kitos nešvarios vidinės jėgos turi būt paliekamos. Kiekvienam žmogui, kurs jas savyje peni, būtų labai baisu, jeigu kiti žmonės matytų, kokios būsenos jo viduje perimos. Juk ir menką žmogų labai slegia gėda. Todėl jis ir stengiasi kiek galėdamas nuo kitų tai slėpti, ką jis savo viduje kuria. Bet šviesesni žmonės vis dėlto tai atspėja, girdėdami jį plepant vis tik apie tai, kas pikta ir niekinga.

D. Žmogaus vidaus gyvumas veikia ir jo aplinką. Kur tik koks žmogus patenka, čia visas jo gyvumas, vyriausiai jo mintys skelbia tai, koks jis yra, geras ar negeras, taurus ar niekšiškas, nors jis ir nekalbėtų nė žodelio. Mintys veikia kaip kokie šviesos spinduliai, kurie čia be pertrūkio sklįsta į visas šalis. O jeigu jos nors kiek šviesėjusios sąmonės kurtos, jos yra ir

1 Skirtis – pasišvęsti.

2 Ne veikia – ne iš karto, ne tuoj pat.

stipresnės.

Žymiai nežmoniškas yra to žmogaus elgesys, kurs, jau kiek daugiau šviesėjęs, tada atsiduoda naikinimo galioms ir kuriasi atitinkamas mintis, gyvina tam tikrus palinkimus ir geidavimus. Kad jis ir rūpintųsi savo kūno sveikata, savo gyvenimo patogumais, vis jis pasidarytų visam, kas gyva, iš lengvo vis didėjančiu griovimu ir žudymu. Ir pagaliau jo padėjėjų, kaip ir jo paties, likimas baisiai niauktųsi ir visus parblokštų.

Žmogaus mintys kuria jam nuolatai jo gyvenimo sąlygas. Kokios tos mintys yra, toks yra jo gyvenimo pagrindas ir jo vyksmas. Vidinis žmogaus kūrimo lygis yra tam kilmė ir galia. Tiesa, žmogus yra įterptas į tam tikrus santykius užgimimu. Bet tie santykiai pasidaro reikšmingais vis tik-tai taip, kokias mintis žmogus kuriasi.

Tos mintys yra greitai jau jam pačiam gyvi veiksniai, kurie jį patį valdo, bet ir kitiems žmonėms pasidaro pavergėjais. Pagaliau ir ne vien jiems. Jos reiškiasi ir visoje gyvoje gamtoje. Galima beveik sakyti, kad mintys yra tarsi kokios šmėkšėjanti dvasios, kurios klajoja erdvėje ir užninka žmones ir visa, kas gyva.

Neveikia taip taurios, skaisčios mintys. Jos šviečia ramiai, tarsi glūdotų susikaupusios šviesų savo spinduliavimą ir lauktų, kad žmonės joms atsivertų ir leistųsi jų būt žadinami šviesai ir skaistumui. Jeigu koks nors žmogus jaustųsi kokios minties pavergiamas, jis būtų užniktas ne geros, o piktos minties, kadangi jis tokiai buvo prieinamas, jai prilinkdamas.

E. Nelengva išvengti netikusių minčių. Jos kuo greičiau ir kuo tvirčiau įsismeigia, jeigu žmogus nesirūpina savo giedrėjimu. Jam pasistengiant stebėti kituose žmonėse ir visame gyvenime kuo tikriausiai, kas čia gero, ir apie tai mąstyti ir kalbėti su palankumu, su širdingumu ir malonumu, nelabos mintys savaime atkrinta nuo jo, ir jis tokias kurtis tad lyg atranta. Bet jis ir neturėtų liautis atsiminti visa to, kas gyva, su tikru širdingumu.

Gyvenimo svarbumas nėra daiktiškasis lobs, turtų susikrovimas, bet vidinis šviesėjimas, taurėjimas. Toks vidinis pakitimas iš karto gaivina. Jis pasidaro žmogui tuo reikšmingesnis, kuo nuoširdžiau jis jam skiriasi, kurdamasis kuo šviesesnes, skaistesnes, laiminančias mintis. Daiktiškais turtais jis turėtų naudotis, jomis apsireikšti. Šelpti turėtų visa, kas gera, be pasiskelbimų stiprinti drumstume vargančiuosius.

Nelinktų tokie žmonės užvaldyti kitus žmones ir juos pavergti, nelinktų ir pasigyrimui savo turto, savo mokslu, savo gabumais ir savo dorove. Vien norėtų savo pavyzdžiu skatinti vidinį kitų žmonių gyvumą ir jį žadinti. Visa tai kultų jiems iš to, kokias jie kūrėsi mintis. Ir tuo jie tada būtų reikšmingi Kūrybos vyksmuose, kurie siekia tauresnio žmoniškumo su kiekviena nauja žmonių karta ir užverčia ant žmonių nelaimę, kada jie neina tiesiu Kūrybos taku.

XIII.

Pagrindinė sąlyga žmogaus taurėjimui

A. Kaip ir kuo žmogus reiškiasi, ką jis tik ir daro, vis jis tuo dalyvauja Kūrybos vyksmuose, nors ir atrodytų, kad jis smunka ir pats sau kuria pranykimą. Bet yra kiekvienam žmogui galima viena laikysena, kuri jam padaro pasiekiamą ir Kūrybos gelmę. Apie tai reikia kiek pamąstyti.

Savo užgimimu žmogus skiriasi ir atsiduoda gyvenimui jusles veikiančiame pasaulyje. Čia tai jis gali ir sukelti savo asmens tarpimą ir savo asmenybės išsigalėjimą. Bet, su tuo nusikreipęs į daiktiškumą, jis tačiau gali ir tarsi atsižvelgti į savo esmės išeią, būtent į pačios Kūrybos kilmę.

Toks atsižvelgimas yra pagaliau ir ypatingas nusistatymas, kurs paprastai vadinamas tikėjimu. Tik jis turi būti gyvas, nuoširdus, turi būti visos sąmonės atsidavimas ir pasišventimas slėpiningajam viso Esimo Pagrindui. Tokiu savo tikėjimu tada žmogus nesiskiria daiktiškumui, nebeatsiduoda tam, kas jusles ir vidinį žmogaus gyvumą veikia, bet tam, kas yra dvasiška, kas patiriama pačioje savo sieloje.

Iš tokio žmogaus nusistatymo, būtent iš gyvo tikėjimo, pasidaro visai esmiškas žmogaus pakitimas. Žmogaus sąmonė nuostabiai šviesėja. Žmogus tiesiog pabunda lyg kitam, tikresniam gyvenimui. Jo sąmoningumas pasiekia laipsnį, kuriame pasidaro patiriama kilmė viso to, kas yra, kas gyva. Sąmonė yra jai tiesiog atsivėrusi. O toks jos atvirumas yra tai, kas vadintina tikyba.

B. Tikybai pribrendęs žmogus nuolatai glaudžiasi į Didįjį Slėpinį, kurs yra nenuvokiama Išmintis bei Šviesa, neapsakoma Meilė bei Malonė, šventa Valia bei Galia. Vis jis to Didžiojo Slėpinio atsimena, vis gyvena

Jam atsidavęs ir pasišventęs. Ir yra taip tikriausiai maldingas. Nesiliauja jis melstis visą savo amžių kiekvienu kvėpavimu.

Toks žmogus tada ir tampa vis tinkamesne priemone apsireiškimams Tojo, iš Kurio, per Kurį ir Kuriopi yra visa, kas yra. Nors toks žmogus ir gyvena ant žemės, vis dėlto jis yra kūno, nuotaikos, mąstymo, veikimo ir elgesio atžvilgiu tikriausias slėpiningojo Kūrėjo apsireiškimas.

Jeigu visokie žmonės Didįjį Slėpinį įvardija visokiais žodžiais ir apie Jį visaip kalba, Jį prisimena ypatingomis apeigomis ir įvairiais mokslais, toks žmogus Jį skelbia visu savo gyvumu. Bet jis Jį ir numano visame, kas jam tenka, ar tai būtų malonu, ar nemalonu. Didysis Slėpinys jam reiškiasi iš viso, kas jam skirta patirti.

C. Visa tuo pakilusi tokio žmogaus esmė veikia ir visą jo žmogystą. Bet reiškiasi tada kartais, kas visai netikėta. Subunda ir sujunda visas pažmoniškasis gyvumas, visokie akstinai, linkimai, pageidavimai ir net aistros. Ir nebūdamas budriai atsargus, toks žmogus reiškiasi pikčiau negu netikintysis, Dievą pamiršusysis. Jis pakliūva labai greitai neigiamumui, naikinimo galiai. Ir tada įvyksta, kaip tai dažnai žmonijos patirta, visokie baisūs dalykai, kankinimai ir žudynės. O visa tai kaip tik tikybos sušvitimo laikais.

Tikintysis žmogus greičiau užninkamas neigiančiųjų galių, kadangi jis visam gyvenimui daug atviresnis ir budresnis yra kaip kiti žmonės. Todėl jam ypač tvirtai laikyti reikia sielos žvilgį nukreiptą į Amžinąją, visa gobiančią Meilę bei Maloneę. Juk ir neigiančioji galia glūdi Jos valioje. Neigiančiąją galią patirdamas, bet jai neatsiduodamas, žmogus dar kuo labiau stiprėja savo esmėje ir vis aiškiau pabunda Dievuje.

Gyva tokia tikyba jį vis tikriau įgalina viešpatavimui savo asmenybėje ir asmenyje, savo žmogystoje. Nors ir mirkčiodamas savo sąmoningumo šviesoje, jis vis dėlto įstengia visaip susitūrėti, savo kūno gyvumą aprūpinti tuo, kas jam būtina, jį apsaugoti nuo visokių kenkimų, nuo pakrypimų, nuo visokių nuodų, nuo netinkamų akstinimų, nuo kenksmingų nuotaikos būsenų paveikimų, nuo neaiškių ir klaidinančių minčių įtakos. Visaip jis moka savo kūno gyvumą prasmingai gaivinti.

Atitinkamai jis ir suvaldo savo nuotaikos būsenas. Neleidžia sukilti, kas temdo, ir tuo smukdina esmę. Visaip jis stengiasi elgtis, kad galėtų tam

reikštis gaivios, skaisčios, šviesios būsenos. Jis leidžia gyvėti tik tokiems jausmams, tik tauriems palinkimams ir užuojautai visam, kas gyva. Tvirtėjęs ir stprėjęs savo esmėje, jis pasidaro vis tikriau galia, kuri visą gyvenimą gaivina ir laimina. Visam, kas gyva, jis taip tampa tikriausiu esmišku malonumu.

Dar daugiau iš gyvos tikybės, vadinas, iš tam tikro sąmoningumo šviesos laipsnio, tenka žmogaus minčių gyvenimui. Kas šiaip dar niaukė jo mąstymą, galvojimą ir protavimą, kaip tamsios debesys apdengia saulės šviesą, tai dabar pasklinda ir virsta baltomis debesėlėmis, pro kurias visas saulės spinduliavimas prasiveržia ir visą gyvenimą šildo ir nušviečia.

Minėtinas ir šičia dar ypatingas dalykas, kurio reikšmė žmonėms paprastai nėra aiški. Yra tai melas, netiesos skelbimas. Meluodamas, kaip jau minėta, žmogus tiesiog neigia, kas jo sąmonėje jau aišku. Jis gesina tai ir tuo marina savo sąmonę, savo esmę, kad kartais ją ir tik niaukia arba migdina. Tūli, tai numanydami, kalba apie sąžinės slopinimą. Meluodami žmonės pasidaro ir veidmainiais. Nuduoda teisingus, o jų vidus yra priešingas pačiai tiesai.

Bet palaikant savo dvasios šviesą be jokio mirkčiojimo, žmogaus žvilgis nuostabiai skaidrėja. Ir jis apima iki šiol nepastebėtas, labai plačias gyvumo sritis ir prieina visai slėpiningus santykius visame, kas jo patirčiai tenka. Jis nuvokia vis geriau visų vyksmų kilmę ir jų atsiskleidimo priežastis ir galutinumą. Pagaliau toks žmogus visai atsibunda pačiame Didžiajame Slėpinyje, iš kurio jis ir visa, kas yra, būva ir liekasi Jo gobiamu.

Tokiam žmogui tada nebėra tik to, kas jusles veikia. Jis patiria ir tas galias, kurioms juslės nėra gana jautrios, vienok gyvėjusiame viduje apsisireiškia. Vis geriau jam aiškėja, kad visas žemiškas gyvenimas, net pats daiktiškumas tėra vyksmas, nėra esama pastovi tikrovė, bet kad tikrajai jis artėja vidiniu pakilimu.

Taip savo esmėje sukilęs, atsigavęs ir šviesėjęs žmogus teikiasi savo aplinkai, jos žmonėms ir visam jos gyvumui su visu, kas [yra] jis, su savo kūnu, savo nuotaika, savo protavimu ir savo siela.

D. Rodos, numanytina, kad toks žmogus tada yra žemiškame gyvenime tobuliausias Kūrybos dovis ir veiksnys. Jo tad ir vaikai tai gali skelbti. Jie yra dargi tolimesnio žmonijos taurėjimo nešėjai. Kiekviena nauja žmo-

nių karta ryškina kuo aiškiau tai, kokie yra jų amžiaus žmonės.

Bet taurių žmonių vaikai skelbia ir be žodžių, kad Dievas yra su jais, kad apsireiškia jais žmonijoje ir visame žemiškame gyvenime. Tokie žmonės todėl ir teisingai vadinami Dievo sūnumis, netgi dievaičiais (Jono Ev. 10, 34). Ir labai ramina, kad atsimenama, jog tokių žmonių vis būdavo jau prieš daug tūkstančių metų. Tik paskutiniais aptemusiais laikais jų vos pastebėt. Daugumai dvasios žvilgis aklėjo tam, kas dieviška.

Su tokiu esmės taurumu naujas žmoniškumas būtų užtekėjęs. Ir jo žmonės įgytų veikiai visoje žmonijoje vadovavimą. Jis nebepavergtų žmonių, nebesukeltų priešingumų tarp jų, bet juos darnintų ir vienytų. Žmonija tada ir vis aiškiau iširodytų visos Kūrybos daviniuose kaip visą gyvumą laiminanti Aukščiausiojo valios priemonė.

Įaugusi į žmonišką vieningumą, žmonija nebepažintų karų, nebesukiltų jai tam linkimų ir pageidavimų. Žmonės nebebūtų tiktai vieni kitiems pakantūs, o visa kuo jų gerbūvio ir jų tobulėjimo rėmėjais ir tvirtintojais.

Visame gyvume nebeliktų, kas jo reiškinius gadintų, jiems kenktų, juos naikintų ir žudytų nebojant gyvenimo dėsnių. Nuolatai ryškėtų kuo gražiau tai, kas nušviečia pasaulio gyvenimą spinduliuojančiu palaiminimu. Kūrybos vyksmas plisėtų be baugių supimų kilimo keliu. Žmonija kurta tam būti pačiu Kūrybos veiksmu žemiškajam gyvenimui tobulinti.

XIV.

Esmiškasis ir dieviškasis žmogus

A. Tikintys žmonės dažnai meldžiasi, kad Dievo valdžiuva pasidarytų ryški ant žemės. Sako šventojo maldoje: „Teateinie Tavo karalystė.“ O vis dar atrodo, kad neišklausoma ta malda. Ne Dievo, bet daimonų valdymas visur stebimas.

Vis atsiranda žmonių, kurie iškyla netgi iš liaudies, iš minios ir įgyja didžią galią, pavergia kitus žmones, sukelia karus ir vykdo baisiausias žudynes, kad išnyksta milijonų žmonių gyvybė. O tokie žmonės visai neretai skelbiami didžmonėmis, tarsi būtų tikriausi žmoniški dydžiai, esmiški ar net dieviški žmonės. O jie tėra tiktai tamsiųjų kūrybos galių, būtent daimonų, įrankiai, kuriems jie su savo jau kiek atskleistu žmoniškumu yra

atsidavę.

Atsitiko tai dažnai per tūkstantmečius žmonijos gyvenime. Vis žmonės nenumanė, kam žmogus pašauktas. Užuo taurėję, jie savo žmoniškume menkėja, esmiškam žmoniškumui leidžia smegti. Visai jų savo gyvenime lyg neigia. Netgi tie tai kart jau daro, kurie kartojasi žodį: „Būkite tobuli, kaip dangiškasis jūsų Tėvas tobulas yra.“ (Mato Ev. 5, 48) [5].

B. Bet stebint, kaip žmonių atrodymas pakito milijonų metų laikais, kaip tai aiškėja iš visokių radinių, iš piešinių ir kaulų urvuose, ir tai, kaip dabar žmonės atrodo, manytina, kad vis dėlto žmonija yra žmoniškėjusi. Skirtumų vis dėlto tarp žmonių yra, žiūrint į jų augimą, į kūną, ypačiai į jų veidą. Tūli žmonės atrodo šviesūs, skautūs, kilnūs, gražūs, kiti to mažiau apreiškia, o dar kiti skelbia visa savo žmogysta menką niūrų žmoniškumą. Ir esmiškasis žmoniškumas tūliems neaiškėja. Žmonės dažniausiai dar neregi to, kas juslių nėra pagaunama.

Aiškiau spręsti galima apie esmiškąją žmonių atsiskleidimą iš to, kaip jie apsireiškia, ką jie kuria, ką jie padirba, kaip jie elgiasi. Paprastai tikraisiais žmogaus apsireiškimais laikoma mokslas, menas ir dorovė. Ir tiesa, iš jų šviečia arba nors blykčioja žmoniškumas. Bet kaip tik tuose apsireiškimuose numanyti, kad jie senais laikais buvo kitokie negu dabartyje.

Paskutiniaisiais praeitais laikais tikru mokslu buvo laikoma labiausiai tai, kuo reiškėsi žmogaus sąmoningumas, kad jis atsidavė visiškai daiktiškumui. O tikriausiu metu buvo vadinama tai, kas kuo tikriau atvaizdavo daiktinius pavidulus gamtos gyvenime. Dorovė atrodė esanti paveldėti žmonių elgesio įpročiai arba dar ir pildymas tam tikrų įsakymų, kurie raštais iš senovės pateko iki šių laikų.

Visa tai buvo senovėje kitaip. Mokslu reiškėsi žmoniškasis sąmoningumas, kurs giliai siekė į Visatos slaptumą. Todėl jis visumet pasižymėjo tikiškumu. Patys svarbiausieji ir giliausieji tikybos mokslai, kurie dar šiandien kiek reiškia žmonijai, išliko jai iš senovės. Tik žmonės dažnai jau tuos mokslus vadina tikyba, nenumanydami, kad tikyba yra ypatingas žmogaus sąmonės budrumas.

Bet labai pastebėtina, kad tūlose tautose ir dabartyje žmonių sąmonė yra atvira visam, kas vyksta ir veikia aukščiau juslėms pasiekiamos srities. Todėl tokios sąmonės žmonėms pasaulis ir beveik visai taip atrodo kaip

senovėje. Kas dabarties žmonių daugumos laikomos aklomis, negyvomis gamtos jėgomis, senovėje ir tūloms tautoms dar šiandien yra prasmingai veikiančios, gyvos, sąmoningos galios, Dievo apsireiškimai, kurie buvo vadinami dievaičiais ir kurių pagalba buvo prašoma visai taip, kaip šiandien iš žinomų gamtos jėgų, pvz., iš garo, elektros ir kita ko.

Menas senovėje stengėsi kiek įmanydamas skelbti dieviškus apsireiškimus, dvasinį gyvumą daiktiškais pavidalais ir vaizdavimais žodžiais iš juslinio gyvenimo. Kas tik pateko meno veikalų iš senovės į dabarties laikus, skelbia dievaičius ir jų veikimą arba ir dieviškus žmones. Būtų klaidinga manyti, kad anais laikais dievaičiai buvę pačios pagrindinės Kūrimo galios. Jie buvo aiškiai nuvokiami kaip tas sąmoningumas, kurs reiškiiasi gamtos jėgomis.

Taip labai senų laikų žmonėms sąmoningumas rodėsi visuose vyksmuose gamtoje ir aplamai gyvenime, kad menininkai ir galėjo atitinkamai kurti savo veikalus. Visa, ką jie padirbo, ką jie statė, ką sumastė, jie aptvindino savo sąmone. Žiūrint ir tik į kai kurias graikų statulas, jau aiškėja, kaip iš jų šviečia jų kūrėjų sąmonė. O skaitant kokį parašytą kūrinį, jaučiama įvedamu į kitą, nežemišką gyvenimą, nors vyksmai atrodo lyg būtų tai jusliniai atsitikimai.

Pagaliau dorovė nebuvo tiktai pasakytų, parašytų įsakymų pildymas. Vertinama visai kitaip, būtent kaip žmogaus suvaldymas viso pažmoniško, būtent kūno gyvumo, nuotaikos būsėnų sukilimo ir minčių sušvitėjimo ir pasiskverbimo. Žmogus buvo doras, kada jis likosi viešpačiu visame savo žmogystos gyvenime. Kas šiandien vadinamas sąžinės balsu, kurs kartais numanomas, tai seniau buvo vertinta kaip žmoniškos esmės pasiskelbimas žmogaus gyvume.

C. Dar žymiau, kaip visa tai, pasirodo skirtumas tarp esamų laikų žmonių ir senovės žmonių tikybos atžvilgiu. Šiandien žmonės tiki, kad tikyba esanti prisikibimas prie Švento Rašto žodžių ir kad ji randama tam tikrose apeigose. Tiesa, taip žmogus gali būt veikiamas, kad galėtų viduje nušvisti ir tuo pasiekti tą sąmoningumo laipsnį, kurs galėtų būt vadinamas gyva tikyba.

Vienok senovėje visas svarbumas buvo dedamas į esmės brendimą. Tikėta, kad žmogus tik tokiu būdu taps tikinčiu. Bet prisimena žodis, kurs

ir jau senais laikais buvo pareikštas, kad neužtenka ieškoti Amžinosios Gyvybės vien raštuose, nors čia apie ją ir kalbama, o kad reikia Jopi kilti, jeigu norima gyvybę prikopti. Vadinasi, reikia kilti į vidinį gyvumą (Jono Ev. 5, 34 ir 40) [6].

Žiūrėta dažnai į senovės žmones papeikiančiai, kad garbinę visokius dievaičius, o šiandien daugumai, kuri dar atsimens Dievo, Jis yra jiems vaizduotinas erdvėje kaip koks kits pasirodymas ir Dievo apsireiškimas, būtent Jėzus Kristus yra jiems tik kartą kur nors gyvenęs ir kentėjęs asmuo, o pamirštas žodis, kad Jis yra žmonėse, o jie – Jame (Jono Ev. 14, 20) [7].

Iš visa to, kas taip pasakyta, nors kiek galėtų aiškėti, kada žmogus yra esmiškesnis ir beveik dieviškas. Bet ir žmonių smukimas vyksta Dievo valioje. Atsiduodami daiktiškumui, žmonės daug laimėjo savo esmėje, kaip tai jau minėta. Ir dabar ypatingai džiugu, kad dabarties žmonės po skaudžiausiu vyksmu pradeda savo esmėje nubusti ir sieja įgytus dabarties savumus su tuo, kuo žmonės senovėje pasižymėjo. Iš visų skaudumų jie lyg sukyla ir pradeda esmiškėti ir net numanyti Dievo apsireiškimą savo sieloje. Jis tai ir padaro juos tauresniais, tobulesniais. Jie bręsta tikrai dieviškam gyvumui ir iškyla iš mirtingumo srities. Išganytojas, galėjęs veikti jų esmėje, juos paima į save.

Kur to nėra, čia žmogus liekasi mirtingu ir grįžailiojimo lygyje, ir turi vis iš naujo gimti žemiškame gyvenime. Kalbama, tiesa, dar vis ir apie Išganytoją, bet daugumai Jis tėra kas nors labai atstu nuo jų, kartą gyvenęs žmonėse ir tad atsiskykęs nuo jų. O reikėtų vis prisiminti tuos žodžius, kurie tvirtina, kad Jis vis yra su tais, yra sielose tųjų, kurie Jam pasišvenčia. Kurs rūpinosi būti esmišku, tauriu žmogumi, tam veikia Išganytojas ir reiškiasi, ir laimina jį dieviškumu.

D. Esmiškasis žmogus pasižymi ypatingai visais savo apsireiškimais. Atrodo, lyg jis būtų naujas žmoniško gyvumo žmogus, už kurio dauguma atsilieka. Jo išmintis tiesiog spinduliuoja. Ką jis daro, kaip jis pasitinka gyvenimo malonumus ir jo sunkenybes, žmonių labumą ir nelabumą, gera ir pikta, visa tai įrodo jo išmintingumą, esmiškąjį žmoniškumą.

Labai pasižymi tokio žmogaus meilė bei malonumas. Yra tai tikrai kita kas kaip tai, kas tais žodžiais vadinama. Dažnai kalbama apie meilę kaip

apie gimtišką palinkimą. Net gyviams priskaitoma^[1] meilė. O visa tai juk nėra meilė. Tai tikint, nebūtų galima kalbėti, kad Dievas yra meilė.

Kas iš tikrųjų vadintina meile, tai yra labai šviesaus sąmoningumo apsiareiškimas. Ta meilė suglaudžia savimi visa, kas žmoniška, net visa, kas gyva, vienuje. Ji nuolatai skelbia: „Iš Jo, Juo ir Jopi yra viskas.“ [8] Meilė todėl numanytina kaip visa apgobias gaivinimas ir palaiminimas. Ir ji šviečia iš esmiško žmogaus, o kuo ryškiau, kad jame veikia pats dieviškumas.

Įsigali tada ir jo valia. Iš karto ji gali būt pastebima kaip pastanga savo pavyzdžiu kitus raginti savyje susivokti ir jiems visaip priruošti tam galimumą. Niekados ta valia nesiekia kitus pavergti, prislėgti, juos padaryti savo tikslams priemonėmis ir įrankiais. To siekia vis tik tokie, kurie yra daimonams, vadinams, velniams, atsidavę.

Esmiškasis žmogus liekasi su savo valia visumet Šventosios Valios ir Galios tarnyboje. Jis žino, kad ji apsiareiškia Kūrybos vyksmais, ir jis pilnu atsidavimu jai tarnauja. Tuo jis tada ir yra žmonijoje ir visame gyvume šildas ir gyvinas židiny.

E. Iš lengvo tada ir numanoma, kad net visa gamta pakinta. Reikėtų žinoti, kad visa gamta yra tokia, kokie yra žmonės. Dažnai žmonės skundžiasi, kad visas gyvenimas, visas pasaulis tesas visokių vargsmų ir visokių baisumų pragaras. Jiems tai matosi visur.

Mat jau augmenijoje veikia visokios nuodingumo ir žudymo jėgos. Dar aiškiau tai matyt gyvūnijoje. Reikia saugotis nuo angių, nuo plėšrių gyvulių, tenka vargti dėl visokių gniūšų^[2], vabalų, kirmėlių ir dar labiau saugotis nuo mažųjų vos pastebimų gyvūnų, kurie slapčia užsikrečia ir naikina sveikatą ir visą gyvumą.

Bet šviesios išminties žmonės skelbia iš pat žilosios senovės, kad gamta esanti tokia, koks yra žmogus, kadangi žmonės kuria tokį nuodingumą ir baisumą savyje. Gamta ir visas gyvenimas esąs tiktai žmogaus kuriamų savybių atspindys. Kada tiktai žmonės taurėja, žmoniškesni pasidaro, visi gyviai stengiasi žmogui įtikti, prie jo glaustis, jam pagarbą reikšti ir jopi pakilti.

1 Priskaitoma čia – priskiriama; manoma, jog yra būdinga.

2 Gniūšai čia – kraujasiurbiai vabzdžiai.

Esmiškajam žmogui dėl visa to nesvarbu susikaupti visokių turtų, visokios naudos. Jis nenori nieko skriausti, bet ir niekam nekenkti, nieko negriauti, nieko nenaikinti ir nežudyti. Visa, kas gyva, jam yra Amžino Kūrėjo apraiška. Ji neturi būt gadinama, o, kiek tik pajėgiama, reikia ją ryškinti savo žmoniškumu, jį Jai skiriant ir pašvenčiant ir taip Jai tarnaujant.

Atitinkamai toks žmogus santykiuoja ir su savo kūnu. Ir tasai yra jam Kūrybos dovis. Todėl jo ir neskriaudžia, nekankina ir nelepina. Jis jį saugo nuo visokių nuodų ir svaigalų, nuo netinkamo maisto ir kitų jam kenksmingų poveikių. Nori būti jam tikru globėju.

Visai iškilęs yra toks žmogus iš tokios būklės, kurioje jam dar galėtų sukilti pavydas, neapykanta, kerštas, atsikeršijimo palinkimas. Jeigu jam ir kas nors pikta padaryta, jis į visa atsiliepia ramiai ir švelniai. Vis jis meldžiasi už pikčiausius nelabiausius priešus. Jam pasidaro visai neįmanoma kito žmogaus neapkęsti, kad tas ir kažis koks būtų nusidėjėlis. Jam tiesiog skaudu patirti, kaip žmonės vieni kitiems kenkia, vieni kitus skriaudžia arba net žudo.

Esmiškojo žmogaus gyvenimas yra nuolatinis kurstymas tauraus žmoniškumo. O kad ir nesirodytų laimėjimų tuo atžvilgiu, jis nesuglebtų. Jis mat regi, kaip visai slapčia jo gyvumas žadina kituose kilnų žmoniškumą. Iš lengvo tada tam bręsta vis daugiau žmonių, ir pamažu visa žmonija pakinta. Karai vos begali sukilti ir pagaliau jų visai nebegali būti.

F. Seniai žmonių jau numanyta, kad kiekvienas žmogus turėtų kitiems būti palaiminimu. Visose tautose visais amžiais buvo paprasta^[1], kad žmonės, apsilankydami ar pakeliui pasitikdami, vieni kitus sveikino gera linkėdami žodžiu. Taip vis dar girdisi: Labą rytą! Labą dieną! Labą vakarą! Labą naktį! O atsiskiriant vieniems nuo kitų, paliekami dar kiti gerų linkėjimų prisunkti žodžiai.

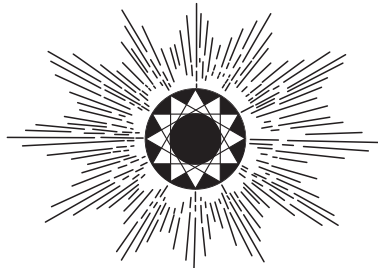
Jau tame matyt, kaip žmonės seniai yra numanę, kad vienas kitam turi būt laiminančios reikšmės. O tai labai aiškėja iš to žmogaus, kurs pasistengė pasišvęsti Šventajai Valiai. Taurusis esmiškasis žmoniškumas iš jo veikia visus žmones ir visa, kas gyva, kaip malonus saulės švietimas. Tokiu

1 *Paprasta* – įprasta, priimta.

savo elgesiu žmogus stovi giliausiame Kūrybos vyksme, kurs tik ir siekia tauresnio žmoniškumo užtekėjimo. Bet jeigu žmonės atkakliai pasilieka drumstoj arba net niūriojoj savo būklėje, Kūrybos vyksmai sukelia jiems visokius vargus, įstumia į karus ir jų baisumus, kad subustų.

Ir budrėję jie numano, kas jų gyvenimo prasmė, kaip laimina žmonišką santykiavimą vienu su kitais, sugyvenimas ir su menkaisiais. Bet kuo geriau jiems aiškėja esmiškasis žmogus, jie žiūri į jį kaip pavyzdį ir seka juo.

Bet jeigu tasai vis tobuliau pasišvenčia Didžiajam Slėpiniui, kurs paprastai menamas žodžiu Dievas, Jo apsišėškimas žmoniškume tokį žmogų visai įsiima į Save ir jis visiškai pakinta. Jo gyvenimas pasidaro Didžiojo Slėpinio apraiška. O vadindamas save žmogaus sūnumi, jis vis aiškiau patiriamas kaip Dievo sūnus. Toks jis tada yra dieviškąs žmogus ir vaikščioja žmonėse kaip Dievo jiems sveikinimas ir palaiminimas.

P a a i š k i n i m a i *

TAURESNIO ŽMONIŠKUMO UŽTEKĖJIMAS

Vydūno bičiulių lėšomis traktatą 1948 m. Detmolde (Vokietija) išleido Lietuvių Skautų brolijos vadija.

1. Posakis iš Naujojo Testamento (Jn 5, 17).

2. Nuoroda į Senojo Testamento dalį – Psalmyną. Nurodytos 82-sios Psalmės 6 eilutėje sakoma: „Dievai jūs esate ir Aukščiausiojo sūnūs visi!“

3. Nuoroda į Naujajį Testamentą. „Argi jūsų Įstatyme nėra parašyta: „Aš tariau: jūs esate dievai!“?“ (Jn 10, 34).

4. Naujojo Testamento Evangelijoje pagal Joną (9, 2) sakoma: „Jo mokiniai paklausė: Rabi, kas nusidėjo – jis pats ar jo tėvai – kad gimė neregys?“

5. Posakis iš Naujojo Testamento (Mt 5, 48).

6. Nurodomose Evangelijos pagal Joną vietose sakoma: „Aš nesigriebiu žmogaus liudijimo, bet šitai kalbu tam, kad jūs būtumėt išgelbėti“ (5, 34); „(...) bet jūs nenorite ateiti pas mane, kad turėtumėt gyvenimą“ (5, 40).

7. Evangelijoje pagal Joną (14, 20) sakoma: „Tai dienai atėjus, jūs suprasite, kad aš esu savo Tėve, ir jūs manyje, ir aš jumyse“.

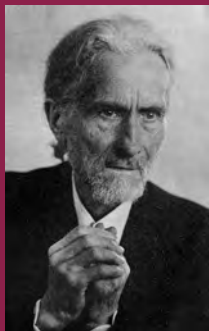
8. Posakis iš Naujojo Testamento (Pauliaus laiškas Romiečiams 11, 36).

* Vydūnas. Raštai, t.2 – Vilnius: „Mintis“, 1991, p. 490

„...nebūtų karų, jeigu visa žmonija pasidarytų vieninga ir kiekviena jos dalis linkėtų kitoms tarpimo ir gerbūvio, jeigu visi žmonės išmanytų, kad žmonijos vieningumą pasiekti tegalima žmonių taurėjimu.“

Vydūnas

Mažosios Lietuvos šviesuolis Vydūnas (Vilhelmas Storostas, 1868 – 1953) visą savo gyvenimą skyrė lietuvių tautos dvasios žadinimui. Pats jautėsi gimęs iš šviesos, jau vaikystėje numanė savo kilmę esant Didžiajame Slėpinyje, anksti apsisprendė pasišvęsti „daugiau negu paprastai gyvenimo prasmei ir esmei“. Mokytojavo Kintuose, vėliau Tilžėje, kur didžiąją savo gyvenimo dalį dirbo ir kūrė. Baigiantis karui, pasitraukė Vokietijos gilumon, paskutiniuosius septynerius gyvenimo metus praleido Detmolde.

Pats matęs ir patyręs karo baisumus ir vos išlikęs gyvas, Vydūnas dar teberusenant karo gaisrams su jam būdingu šviesiu tikėjimu jau rašo apie laiką, kada karų nebebus. Žvelgdamas į žmonijos raidą amžių žvilgsniu, mąstytojas atskleidžia giliąsias karų priežastis, parodo žmogaus vaidmenį Kūrybos vyksme, pačių žmonių atsakomybę už sukeliamas kančias, jų prasmingumą, kviečia kiekvieną žmogų sąmoningai tvarkyti visą savo gyvenimą iš dvasios-sielos ir taip kilti į tauresnį žmoniškumą.

